

Республиканская конференция библиотечных работников

Великая зала Палаца прафсаюзаў перапоўнена. З усіх куткоў Беларусі ў Мінск прыехалі бібліятэчныя работнікі розных ведамстваў і арганізацый. У рабоце канферэнцыі прымаюць удзел загадчыкі аддзелаў прапаганды і агітацыі абкомаў партыі, сакратары абкомаў камсамола, работнікі райвыканкомаў і органаў культуры.

У двух паёх Палаца зроблена выстаўка, якая расказвае аб працы лепшых бібліятэчак рэспублікі. Каля шматлікіх стадаў, дыяграм, альбомаў, выданняў металічных кабінетаў міагаладыя: з бланкетамі ў руках бібліятэкары запісваюць, што іх найбольш уразіла, што спадабалася, каб, прыхапіўшы, і ў сваіх бібліятэках зрабіць такое ж.

Канферэнцыя бібліятэчных работнікаў рэспублікі адкрывае загадчыкі адрэса прапаганды і агітацыі ЦК КПБ М. А. Халіпаў.

З дакладам «Аб стане і мерах палепшэння бібліятэчнай справы ў рэспубліцы» выступае міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў. Садаклад аб ра-

боце прафсаюзных бібліятэч робіць аздакны сакратар Беларпрафа М. Дубкова.

— У Беларусі звыш тысячы прафсаюзных бібліятэч, — гаворыць яна. — Іх кніжны фонд перавышае тры мільёны тамоў. Чытачоў у прафсаюзных бібліятэках каля 400 тысяч чалавек. Асабліва нашай работы заключаецца ў тым, што мала ў прафсаюзных бібліятэках штатных работнікаў. У 926 нашых бібліятэках працуюць грамадскія распаўсюджвальнікі кніг.

Тав. Дубкова расказвае аб вопыце лепшых прафсаюзных бібліятэч Беларусі. Вось, напрыклад, бібліятэка паравознага допа станцыі Гомель. За мінулы год яна зрабіла 27 кнігавыдаў на кожнага чытача, а іх у бібліятэцы 842 чалавекі.

Добра працуе бібліятэка Віцебскага завода азотных станкоў, дзе няма штатнага работніка, і тым не менш, яна абслугоўвае 76 працэнтаў усіх працуючых на гэтым прадпрыемстве. Чудым і ўважлівым другам чытача зарэкамендавалі сабе бібліятэ-

кі саўгаса «10 год БССР» Любанскага раёна, клуба Брэсцкага чыгуначнага вузла, Палаца прафсаюзаў у Мінску, Палаца культуры імя Леніна гомельскай чыгуначнікаў, магілёўскай швейнай фабрыкі імя Валадарскага.

Вельмі бегла спыняецца тав. Дубкова на тых недахопах, якія ёсць у рабоце прафсаюзных бібліятэч: гэта і слабая прапаганда грамадска-палітычнай, тэхнічнай, навукова-папулярнай, атэістычнай літаратуры, і надзвычай малая колькасць чытачоў, і нізкая абарачальнасць кніжнага фонду, недавальная масавая работа.

Тав. Дубкова звяртае ўвагу на тое, што Міністэрства культуры і яго органы недастаткова аказваюць метадычнай дапамогі прафсаюзным бібліятэкам. Рэчыцкая гарадская бібліятэка № 2 працуе ў адным машынакніжніцтве з прафсаюзнай бібліятэкай, але дапамогі апошняй ніякай не атрымлівае. Брэсцкае абласное ўпраўленне культуры, праводзячы семінары бібліятэкараў, не запрашае на іх работнікаў прафсаюзных бібліятэч.

Нам трэба працаваць у цеснай дружбе і ўзаемасувязі, гаворыць тав. Дубкова, каб разам вырашаць вальнікі задачы, пастаўленыя партыяй перад усімі бібліятэкарамі рэспублікі.

Затым пачаліся спрэчкі. З прамовамі выступілі: загадчыца хатняга абанамента масавай бібліятэкі Кастрычніцкага раёна г. Мінска М. Тарасенка, загадчык Хоцімскай раённай бібліятэкі М. Ласоўскі, загадчыца Дніліўскай сельскай бібліятэкі Берасцеўскага раёна Р. Шымавалос, загадчыца бібліятэкі Апшанскага ільнокамбіната Н. Вароніна, намеснік міністра асветы БССР С. Умрэйка, загадчык аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КПБ М. Халіпаў, загадчыца металічнага кабінета Гомельскай абласной бібліятэкі Я. Умецкая і іншыя.

Другі дзень канферэнцыі быў прысвечаны працы секцый.

Сёння бібліятэчныя работнікі сустрапаюцца з беларускімі пісьмнікамі.

Падрабязна справядача аб канферэнцыі бібліятэчных работнікаў будзе надрукавана ў наступным нумары газеты.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЛЕТНАГА САЮЗА ПІСЬМЕННИКАУ БССР

№ 10 (1429)

Серада, 3 лютага 1960 года

Цана 40 кап.

АТЭІСТЫЧНАЯ ЭСТАФЕТА

У вёсцы Луконскія паляны па Уацаршыню калгаснікі святкуюць кожны год па дванаццаці рэлігійных свят. Кожнае з іх працягваецца тры-чатыры дні. Часта гэтыя святы суправаджаюцца бойкамі і панажоўшчынай. Некаторыя калгаснікі па цэлым тыдню не бываюць на рабоце — хто нахмяляюцца, а хто ледчыцца.

Нядаўна ў вёсцы адбыўся брыгадны сход. Камуністы і камсамоўцы расказалі калгаснікам і на фактах паказалі, якую шкоду прыносяць рэлігійныя святы.

97 чалавек звярнуліся да ўсіх калгаснікаў сваёй арцёй з заклікам адмовіцца ад правядзення рэлігійных свят.

Змітрок Кандрусёў, якому больш за 80 год, сказаў:

— У рэлігійных святах няма нічога святага. Апроч шкоды, яны нічога не прыносяць людзям. Я адмаўляюся ад забавонаў і ў гэтыя дні заўсёды буду працаваць у калгасе.

Ранейне брыгаднае сходу ўхвалена сесіяй Науховіцкага сельскага Савета.

Гэтае карыснае пачынанне перанята суседнім калгасам. На ініцыятыўе Чачэрскага раёнага аддзела народнай асветы арганізавана навукова-атэістычная эстафета. Яна па плану перадаецца з калгаса ў калгас. У кожнай брыгадзе праводзіцца атэістычныя вечары. Раённы Дом культуры прыгучыў лепшыя мясцовыя мастацкія сілы для канцэртаў. У іх праграме творы беларускіх пісьмнікаў на антырэлігійныя тэмы. Настаўніца Якушова чытае верш Якуба Коласа «Святы Ян». Настаўніцкі калектыў Глыбоцкай сямігадовай школы паставіў для калгаснікаў мясцовай арцёй аднакласную п'есу, у якой едка высмейваюцца людзі, атручаныя забавонамі і царкоўнай хлуснёй.

Раённы аддзел культуры праводзіць абменныя канцэрты самадзейных калектываў. Адбылося 32 такіх канцэрты. Да мала ўдзельнікі атэістычнай эстафеты наведваюць у канцэртах кожную брыгаду калгасаў, кожнае аддзяленне саўгаса.

А. ВЯРГЕЧЫК,
дырэктар Чачэрскага РДК.

Кандыдаты на атрыманне Ленінскіх прэмій

У газете «Известия» за 2 лютага змешчана паведамленне Камітэта па Ленінскіх прэміях у галіне літаратуры і мастацтва пры Савете Міністраў ССРС. Сярод многіх твораў пісьменнікаў Савецкай краіны, якія вылучаны на абмеркаванні ў Камітэце па Ленінскіх прэміях, названы трыголы народнага паэта Беларусі Якуба Коласа «На рэстанях» і роман празаіка Тараса Хадкевіча «Даль палыва».

Бібліятэчная справа — важны ўчастак ідэалагічнай работы

З даклада міністра культуры БССР Р. Я. КІСЯЛЕВА

Рэспубліканская міжведамасная канферэнцыя бібліятэчных работнікаў з улікам актыўна чытачоў склікана для таго, каб вызначыць неабходныя мерапрыемствы па выкананні паставонаў ЦК КПСС «Аб стане і мерах палепшэння бібліятэчнай справы ў краіне» і паставоны ЦК КПБ «Аб мерах па палепшэнню работы бібліятэч рэспублікі».

У камуністычным выхаванні працоўных у фарміраванні новага чалавек выключна вялікая роля належыць бібліятэкам. У Беларусі цяпер працуе 450 бібліятэч розных ведамстваў і арганізацый. Наўнясць такой шырокай сеткі бібліятэч дае магчымасць дасягнуць кнігу не толькі да кожнай сям'і, але і да кожнага пісьменнага жыхара нашай рэспублікі.

Дакладчык гаворыць, што галоўная задача бібліятэч у сучасны момант — прапаганда гістарычных рашэнняў ХХІ з'езду партыі, снежаньскага Пленума ЦК КПСС, растлумачэнне палітыкі і рашэнняў Камуністычнай партыі і Саветаў уладаў.

На здымку: удзельнікі рэспубліканскай канферэнцыі бібліятэчных работнікаў — загадчык металічнага аддзела Гомельскай абласной бібліятэкі Я. Умецкая, дырэктар абласной Гомельскай бібліятэкі І. Халтурнін і загадчык Церахоўскай раённай бібліятэкі А. Шышкоў гутараць з пэтам М. Танкам (справа).

актыўна дапамага партыі і дзяржаве ў выхаванні і павышэнні камуністычнай свядомасці і культурна-тэхнічнага ўзроўня савецкіх людзей.

Паводле напярэдніх дадзеных, у 1959 г. бібліятэкі рэспублікі абслугоўвалі каля трох мільёнаў чытачоў, якім было выдана амаль 40 мільёнаў кніг. Многія бібліятэкі маюць багаты і цікавы вопыт прапаганды палітычнай літаратуры, эканамічнай і мастацкай літаратуры. Сістэматычна праводзяцца канферэнцыі чытачоў па тэмах: «Партыя — наш рулявык», «Што вырашыў ХХІ з'езд КПСС», «Аб камуністычных суботніках» — да брыгад камуністычнай працы», «Надарожжа ў сям'ю», «Жыць і працаваць па камуністычнаму». Многія бібліятэкі правялі даслепны на тэму: «Ші гатоў ты жыць пры камунізме».

Дакладчык далей расказвае, як працуюць лепшыя бібліятэкі рэспублікі, якім чынам яны знаходзяць шлях да сэрца чытача. Старэйшай бібліятэкай Беларусі з'яўляецца Гродзенская абласная бібліятэка. Яна штогод абслугоўвае 10—11 тысяч чытачоў, праводзіць вялікую бібліяграфічную, метадычную і краязнаўчую работу.

Палепшэнне работы ў мінулым годзе многія гарадскія і раённыя бібліятэкі. Вялікай павагай і аўтарытэтам у насельніцтва карыстаецца Нава-Барысаўская гарадская бібліятэка. Усе мерапрыемствы, якія праводзіць яна, метамакіраваны і цесна звязаны з жыццём прадпрыемстваў і арганізацый горада. У 1959 г. кніжнікі бібліятэкі карысталася 4 136 чытачоў, якім было выдана 100 тысяч кніг. У рабоце бібліятэкі прымае ўдзел шматлікі актыў чытачоў. Уме-

ла прапагандаваць тут тэхнічную літаратуру, наладжваючы дні тэхнічнай кнігі, робяць бібліяграфічныя агляды і г. д.

Тэхнічная бібліятэка Мінскага аўтазавода (загадчыца тав. Кухарская) штогод выдае 25—30 тысяч кніг. Яна абслугоўвае звыш трох тысяч чытачоў. У кантакце з тэхнічнай бібліятэкай працуе прафсаюзная бібліятэка аўтазавода (загадчыца тав. Вікенская) — лепшая прафсаюзная бібліятэка ў рэспубліцы. За год яна абслугоўвае 7,5 тысяч чытачоў. У 19 буйных цэхах працуюць перасоўкі. У ліцейным цэху, у канструктарскім бюро і іншых цэхах прадпрыемства перасоўкі маюць па 800—1 000 кніг.

У рэспубліцы 246 бібліятэч працуюць па новаму метадзе — яны адкрылі свабодны доступ да кніжных паліц. Перавыт гэтай метадзе відавочны. Вопыт Глыбоцкай і Уздзенскай раённых бібліятэч, Мінскай імя Купалы і Брэсцкай імя Пушкіна гарадскіх бібліятэч і раду іншых паказвае, што цяпер чытаюць значна больш палітычнай літаратуры і

працавала 11 500 перасовак і пунктаў выдачы кніг. Але цяпер гэтай недастаткова. Раённыя, сельскія, прафсаюзныя і іншыя бібліятэкі павінны актывізаваць гэтую работу. У Брэсцкай вобласці шырока распаўсюджанне набыла арганізацыя хатніх перасовак. Ініцыятар гэтай справы — Пінская цэнтральная гарадская бібліятэка. Цяпер у Брэсцкай вобласці створана і працуе больш 40 хатніх перасовак.

Вялікую работу па прапагандзе кнігі павінны праводзіць калгасныя бібліятэкі. У рэспубліцы ёсць добрая калгасная бібліятэка, якія ўмеюць прапагандаваць кнігу. У калгасе імя Сталіна Пінскага раёна калгасная бібліятэка мае два пакоі, ёсць платныя работнікі. На яе паліцах каля трох тысяч кніг. Бібліятэка абслугоўвае 304 чытачы. Бібліятэка калгаса «Рассвет» Суражскага раёна мае 1 365 кніг і 265 чытачоў.

Вялікая работа па арганізацыі калгасных бібліятэч праведзена ў Талачынскім раёне Віцебскай вобласці. Пры дапамозе райкома КПБ і райвыканкома ў мінулым годзе ўсе калгасы раёна стварылі ўласныя бібліятэкі.

Дакладчык гаворыць, што большасць калгасаў рэспублікі зусім не маюць сваіх бібліятэч, а там, дзе яны ёсць, іх кніжныя фонды надзвычай малыя, рэдка папаўняюцца новай літаратурай, няма ў іх кваліфікаваных работнікаў. У Церахоўскім, Жыткавіцкім, Бярозаўскім, Каманецкім і іншых раёнах зусім няма калгасных бібліятэч, а ў Брэсцкай вобласці 63 працэнтаў калгасаў не маюць сваіх бібліятэч.

Цяпер ЦК КПСС паставіў задачу — у бліжэйшыя два гады стварыць у кожным калгасе бібліятэку і дасягнуць кніжны фонд да тысяч экзэмпляраў. Важная роля ў прапагандзе кнігі, асабліва тэхнічнай, належыць прафсаюзным бібліятэкам. На вялікі жаль, многія прафсаюзныя бібліятэкі і да гэтага часу маюць абмежаваную колькасць чытачоў і не прыкладаюць намаганняў, каб кнігу чыталі ўсе работнікі прадпрыемства. Нават лепшыя бібліятэкі абслугоўваюць не больш паловы работных і служачых свайх прадпрыемстваў. Некаторыя прафсаюзныя бібліятэкі па-ранейшаму трымаюцца за вузкаведаснага бар'ера, не хочуць адкрыць кніжныя фонды чытачам, якія не з'яўляюцца членамі іх прафсаюза. Вось адзін характэрны прыклад. У бібліятэцы Брэсцкага гарчаркамабіната 1 500 кніг і, паводнага чытача. Абавязкі бібліятэчнага работніка ў бібліятэцы допа станцыі Брест — Усходні выконвае... прыбралішчына. І не дзіва, што з тысячы работных і служачых допа кніжні з бібліятэкі чытаюць толькі сто чалавек. У бібліятэцы Баранавіцкага хлебакамбіната кнігі зачынены ў шафе, імі ніхто не карыстаецца.

Далей дакладчык спыняецца на тым, як бібліятэкі рэспублікі прапа-

гануюць літаратуру па розных галінах ведаў. Слабая прапаганда ў нас грамадска-палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры. У сельскіх бібліятэках Віцебскай вобласці выдача грамадска-палітычнай літаратуры складае толькі шэсць працэнтаў ад агульнай выдачы кніг, а ў Гомельскай вобласці і яшчэ менш — чатыры працэнтаў. Недавальняюцца прапагандаваць на Гомельшчыне і сельскагаспадарчую літаратуру. Мы не можам ірыцца з падобным становішчам. Факты і жыццё паказваюць, што там, дзе гэтым пытаннем займаюцца сур'ёзна, удумліва, і вынікі атрымліваюцца іншыя. Дастаткова прыгадаць вопыт Дварыцкай сельскай бібліятэкі Пінскага раёна, Горскай — Горакскага раёна, каб пераканацца, што пры умелай рабоце калгаснікі ахвотна чытаюць сельскагаспадарчую літаратуру. Горская бібліятэка мае каля тысячы чытачоў, з іх звыш 600 калгаснікаў. Усе яны чытаюць кнігі па пытаннях сельскай гаспадаркі.

Важную ролю ў справе выхавання матэрыялістычнага светапогляду адгаворыць прыродазнаўча-навуковая літаратура. Бібліятэкі арганізуюць куткі атэіста, праводзяць вечары прыродазнаўча-навуковай кнігі, афармляюць выстаўкі гэтай літаратуры. Амаль ва ўсіх бібліятэках Івяскага раёна арганізаваны выстаўкі: «Рэлігія — вораг навукі», «Штучныя спадарожнікі Зямлі», «Хімія на службе чалавека», «Навейшыя дасягненні навукі і тэхнікі» і інш.

Разам з тым дакладчык звяртае ўвагу на тое, што прыродазнаўча-навуковая літаратура ў бібліятэках рэспублікі чытаецца мала. Напрыклад, усе бібліятэкі Суражскага раёна за паўгоддзе выдалі чытачам

(Заканчэнне на 3-й стар.)

гануюць літаратуру па розных галінах ведаў. Слабая прапаганда ў нас грамадска-палітычнай і сельскагаспадарчай літаратуры. У сельскіх бібліятэках Віцебскай вобласці выдача грамадска-палітычнай літаратуры складае толькі шэсць працэнтаў ад агульнай выдачы кніг, а ў Гомельскай вобласці і яшчэ менш — чатыры працэнтаў. Недавальняюцца прапагандаваць на Гомельшчыне і сельскагаспадарчую літаратуру. Мы не можам ірыцца з падобным становішчам. Факты і жыццё паказваюць, што там, дзе гэтым пытаннем займаюцца сур'ёзна, удумліва, і вынікі атрымліваюцца іншыя. Дастаткова прыгадаць вопыт Дварыцкай сельскай бібліятэкі Пінскага раёна, Горскай — Горакскага раёна, каб пераканацца, што пры умелай рабоце калгаснікі ахвотна чытаюць сельскагаспадарчую літаратуру. Горская бібліятэка мае каля тысячы чытачоў, з іх звыш 600 калгаснікаў. Усе яны чытаюць кнігі па пытаннях сельскай гаспадаркі.

Важную ролю ў справе выхавання матэрыялістычнага светапогляду адгаворыць прыродазнаўча-навуковая літаратура. Бібліятэкі арганізуюць куткі атэіста, праводзяць вечары прыродазнаўча-навуковай кнігі, афармляюць выстаўкі гэтай літаратуры. Амаль ва ўсіх бібліятэках Івяскага раёна арганізаваны выстаўкі: «Рэлігія — вораг навукі», «Штучныя спадарожнікі Зямлі», «Хімія на службе чалавека», «Навейшыя дасягненні навукі і тэхнікі» і інш.

Разам з тым дакладчык звяртае ўвагу на тое, што прыродазнаўча-навуковая літаратура ў бібліятэках рэспублікі чытаецца мала. Напрыклад, усе бібліятэкі Суражскага раёна за паўгоддзе выдалі чытачам

Як патрабуе жыццё

Бібліятэкі Савецкай Беларусі прыкладна імела намаганняў, каб іх багатымі кніжнымі скарбамі карысталася іх магла больш чытачоў. У рэспубліцы ёсць вялікая колькасць бібліятэч. Яны напярэдкова розным арганізмам і ведамствам, але ва ўсіх адна задача — дамагчыся, каб кнігу чыталі ў кожнай сям'і, пачынаючы ад вучня і канчаючы пенсіянерам.

Ёсць у Рэчыцкім раёне вялікая вёска Караваічы. Вось там і працуе адна з лепшых бібліятэч раёна Любоў Сідарэўка. Маці двух дзяцей, яна знаходзіць час, каб добра працавала бібліятэка, каб вучыцца самой у спецыяльнай школе і каб дома ў яе быў поўны парадок. На паліцах бібліятэкі — 6,5 тысяч кніг, а гэта немалое багацце. Адкрыты свабодны доступ да кніжнага фонду. Прыходзіць калгаснік і сам выбірае любую кнігу! І тут жа поруч Любоў Сідарэўка, а яна заўсёды параіць, расказае. А хто не ўдачыцца добраму слову, добрай парада!

«Вялома, няжка было б Любе Сідарэўка адной наладжваць прапу

Вялікую серыю лінагравюр выканаў мастак С. Герус. У яго лінагравюрах адлюстравана шматграннае жыццё нашай рэспублікі. Некаторыя работы прысвечаны калгаснай тэматыцы.

На здымку: «Даярка» — лінагравюра-партрэт, які экспанавана на выстаўцы ў Румыніі.

Фота С. Чырэшкіна.

ПАВЕДАМЛЕННЕ ТАСС

У адпаведнасці з планам адпраўкі больш магутнай балістычнай шматступенчатай ракеты для запуску цалкам спадарожнікаў Зямлі і ажыццяўлення касмічных палётаў да планет сонечнай сістэмы вечарам 31 студзеня г. г. зроблен другі запуск гэтай ракеты.

Перадапошняя ступень ракеты з макетам апошняй ступені 31 студзеня г. г. у 19 гадзін 58 мінут маскоўскага часу дасягнула зададзенага раёна ў акваторыі Ціхага акіяна.

Макет апошняй ступені ракеты назіраў пры палёце ў атмасферы і быў засячаны пры падзенні ў вяду радыёлакацыйнымі, аптычнымі і акустычнымі станцыямі, устаноўленымі на суднах.

Паводле даных праведзеных вымярэнняў, зноў пацверджана высокая дакладнасць кіравання палётам ракеты. Пускам 31 студзеня г. г. паспяхова завершан дадзены этап адпраўкі. У сувязі з гэтым ТАСС упэваважан заявіць, што раён, абмежаваны каардынатамі, указанымі паведамленнем ТАСС ад 8 студзеня 1960 г., дэтармінова, 1 лютага, свабодны для моравывання і палётаў самалётаў.

Як патрабуе жыццё

Бібліятэкі Савецкай Беларусі прыкладна імела намаганняў, каб іх багатымі кніжнымі скарбамі карысталася іх магла больш чытачоў. У рэспубліцы ёсць вялікая колькасць бібліятэч. Яны напярэдкова розным арганізмам і ведамствам, але ва ўсіх адна задача — дамагчыся, каб кнігу чыталі ў кожнай сям'і, пачынаючы ад вучня і канчаючы пенсіянерам.

Ёсць у Рэчыцкім раёне вялікая вёска Караваічы. Вось там і працуе адна з лепшых бібліятэч раёна Любоў Сідарэўка. Маці двух дзяцей, яна знаходзіць час, каб добра працавала бібліятэка, каб вучыцца самой у спецыяльнай школе і каб дома ў яе быў поўны парадок. На паліцах бібліятэкі — 6,5 тысяч кніг, а гэта немалое багацце. Адкрыты свабодны доступ да кніжнага фонду. Прыходзіць калгаснік і сам выбірае любую кнігу! І тут жа поруч Любоў Сідарэўка, а яна заўсёды параіць, расказае. А хто не ўдачыцца добраму слову, добрай парада!

«Вялома, няжка было б Любе Сідарэўка адной наладжваць прапу

нікі думаюць над тым, якім чынам ішч больш пашырыць кола чытачоў. Аб гэтым піша чытач нашай газеты Я. Турэў. У г. Барозе Брэсцкай вобласці па ініцыятыўе раённай бібліятэкі створаны хатнія бібліятэкі. Што гэта значыць? У кожным горадзе ёсць многа вуліц. Але не на кожнай з іх ёсць бібліятэка. Некаторым жыхарам далёка хадзіць у бібліятэку. Дык можна наблізіць да іх кнігу, калі ў каго-небудзь на кватэры менш перасоўку ад раённай бібліятэкі. Пенсіянерка С. Сяргейчук ахвотна падтрымала прапанову загадчыцы бібліятэкі Г. Улаханавой. На самую аддаленую Камсамольскую вуліцу, дзе жыў тав. Сяргейчук, была накіравана перасоўка. Кніг у ёй пачытаць было лебгата — каля 30. Цяпер гэтая перасоўка мае каля 50 чытачоў. Пачатак, як кажучы, нядрэнны. Дык давайце, таварышчы, бібліятэкары, шырокі будзем прапагандаваць гэты добры шлях. Няхай на кожнай вуліцы нашых гарадоў і сёл будучы хатняя бібліятэка.

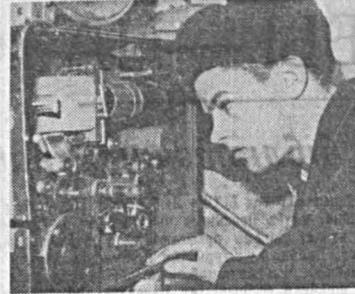
Надзвычай важнае пытанне ўзімае ў пільму ў рэдакцыю бібліятэкарка Акцёрскай сярэдняй школы А. Ганчарова. Элецыя невялікае паведамленне прыслала яна: «Елізоўская гарадская бібліятэка Акцёрскага раёна правяла літаратурны вечар «Багаче прыроды» — належаць народу», на якім прысутнічала 180 чалавек». І дакладчык дырэктар школы Т. Батукоў, і таварыш аб тым, як важна для народа, для дзяржавы захоўваць багаты нашых людзей, як трэба рашуча змагацца з бракерамі — палітычнымі і рыбальцамі, якія сваёй хлібасілу ішчадна знішчаюць жыўную прыроду. Гэта быў вечар у абарону нашага вітачка зялёнага друга, у абарону птушак, звыроў і рыб, якімі так багата Беларусь. Ініцыятыва гэтай варты самага шырокага перамянення. Сапраўды, нашым установам культуры трэба вёсці шырокую расстумачальную работу сярод насельніцтва, каб дабра і ахоўваць прыродныя скарбы рэспублікі.

Па шматлікіх пісьмах, якія атрымлівае наша рэдакцыя, прыкметна добрая накіраванасць у рабоце нашых бібліятэч. Усёй сваёй дзейнасцю яны імкнучыся дапамагчы народу ў яго ге-

раічнай барацьбе за пабудову камунізму, за дэтарміновае выкананне сягондкі. Работнік Баўрыцкай бібліятэкі імя Гогаля тав. Раган расказвае, што іх бібліятэка казала з 10-й ячэйкі літаратурна-мастацкага аддзела тав. хто працуе і вучыцца. Выступіла многа маладых работных, якія расказвалі, як яны сплываюць працу з вучобай, як кніга дапамагае ім авалодаць ведамі.

Завольніцкі інструманце імкненне савецкіх людзей да ведаў і да культуры закляканы нашы бібліятэкі. Многія з іх сталі першымі дарэчыца нашых ударнікаў і брыгад камуністычнай працы. Бібліятэкі наладжваюць перасоўкі ў цэхах, праводзяць там гутаркі, агляды навінак. Як піша наш работнік Кіраўскай раённай бібліятэкі тав. Айзенштат, вост угод год у РТС рэгулярна працуе пункт выдачы кніг. Мехаінізатары ўдзя

Тэатр — трыбуна эпохі

Добраўдумна працуе кінамаханік калгаса «Расія» Магілёўскага раёна Станіслаў Івашкевіч. Яго стацыянарная кінастанцоўка заўсёды спраўна, кінасеансы праходзяць выдатна. На здымку: кінамаханік С. Івашкевіч рытуе кінаапаратуру да чарговага сеанса.

РАЗМОВА ПРА СУЧАСНАСЦЬ

На рэспубліканскую нараду работнікаў мастацтва, якая адбылася 30 студзеня ў Мінску, сабраліся кінарэжысёры, акцёры, тэатральныя рэжысёры, мастакі, кампазітары, дырэктары тэатраў і іншыя работнікі культуры.

Нарада была склікана Міністэрствам культуры БССР. Савязам кінарэжысёраў рэспублікі і Беларускам тэатральным таварыствам для абмеркавання вельмі надзвычайна пытаньня — тэма сучаснасці ў савецкім мастацтве.

З вялікім дакладам выступіў народны арыст С. Герасімаў. Ён прааналізаваў пэрыяд тэатраў савецкага кінамастацтва, адзначыў сярод іх лепшыя і найбольш цікавыя.

Разам з тым дакладчык справядліва крытыкаваў многія фільмы, якія не глыбока ілюстрацыйна, без дастаткова веданьня жыцця паказвалі нашу сучаснасць.

Аналізуючы асобныя фільмы, С. Герасімаў закрануў і паставіў многія творчыя праблемы, якія хляпоць зараз работнікаў усяго савецкага мастацтва. Акрамя кінарэжысёраў і актывістаў у гэтых размовах удзельнічалі і іншыя дзеячы мастацтва.

Успрачкі прынялі ўдзел кінарэжысёры У. Котш-Саблін і М. Фігуроўскі, скульптары З. Азгур і А. Бембель, драматург А. Кучар, Л. Александровская, рэжысёр А. Яфрэмаў. Вельмі цікавым было выступленне арганова В. Чыкуравай з калгаса імя Войкава Мінскага раёна, якая заклікала работнікаў мастацтва больш ярка і смела паказваць пудоўнае жыццё сённяшняга вёскі.

З заключным словам выступіў Міністр культуры БССР П. Я. Кісільф. У нарадзе прыняў удзел сакратар ЦК КП Беларусі В. Ф. Шаўра.

Мы жывём у выдатны час гістарычных зьмяненняў. Само жыццё і яго плынь набылі зусім іншы, паспарты рытм. У гэтым вялікім руху не даражэ, не шукаць новых шляхоў развіцця ў той ці іншай галіне — значыць спыніцца, а спыніцца — гэта адстаць.

Толькі з такіх пазіцый і вярта, думаеш, ацэньваць дзяржаўныя і маршчы аб будучым нашата тэатра, рабрыцца ў вяртаснях і недахопах яго работы.

Пытанні, узнятыя Я. Рамановічам у артыкуле «Думкі аб тэатры», вельмі актуальныя. Творчасць нашых тэатраў чакае самага ўважлівага і рознабаковага вывучэння. бо ў іх жыцці і рабоце імат яшчэ што перацкажае росту.

У чым жа бачыць Я. Рамановіч слабы і моцны бакі нашага тэатра? Што яго неапокіў? Рэжысура і спектаклі? Драматургі і сучасная драматургія? Відэочна, і тое і другое, і кажу — відэочна, бо не ўсё Я. Рамановіч, на мой погляд, дастаткова абгрунтаваў і растлумачае.

Рэжысура ў нас ёсць. Я. Рамановіч прыводзіць у артыкуле імяні рэжысёраў, спіс якіх можна было б і прадоўжыць. Драматургія добрых тэксама намала.

З захваленнем прыгадае Я. Рамановіч таленавітую работу Я. Міровіча. Імя буднішага рэжысёра Беларусі, ды і не толькі Беларусі, сапраўды вартэе захвалення, але вывад зроблены Я. Рамановічам, незаруменна. Наўжо сіла Міровіча заключалася толькі ў тым, што ён мог тады, у 30-я гады, здзіўляў аўтара артыкула і Маскву ўспышчымі фарсунак, рознакаляровымі агеньчыкам, перадаўшы тым самым выдатна заводскую атмасферу, створаную ім у пачатку спектакля, ператварыўшы «Гугу» ў ідыячанае відэішча? Думаю, сіла рэжысёра не толькі ў гэтым.

Асаблівасць творчасці Міровіча была ў тым, што ён як мастак валодаў нававынай здольнасцю ўспрыняць і асэнсаванна раманізаваць. Яго эстэтычныя прынімы былі вышэйшымі за тагачасныя эстэтычныя нормы гледача. Ён мог расказаць пра тое, чаго гледач не бачыў, мог захваліць яго.

Я. Рамановіч жа чамусьці абмяжоўвае асноўныя акасіі рэжысёраў «зададзеным тонам». Так, тон стварэнае музыку. Але, думаю, прыклад рэжысёраў улад В. Эрныя і Ю. Шчарбакова не толькі ў «зададзеным тоне» да спектакля «Традыя патэтычная» музыкі, напісанай Я. Шкоўнім, не ў шудоўна «зададзеным тоне» песьняў «А хто там ідзе» ў спектаклі коласальнага «Навадзіна будзе». Удача рэжысёраў — ва ўменні думаць вобразна, маштабна, ва ўменні выбіраць срокі выразнасці. Гэтыя работы вызначае, вядома, не «зададзены тон», які з'яўляецца толькі часткай праца, іх вызначае ўменне рагарадзіць вялікія думкі, закладзеныя ў п'есах, здольнасць глыбока імі ўсхвалявацца і хваліваць гэта перадаць актёрам і гледачу. І, нарэшце, не менш важна вялікая культура, высокі прафесіяналізм, пачуццё сучаснасці.

Павышаная здольнасць да ўспрыняцця і асэнсавання наваколняга жыцця, рэаіснасць, талент як неад'емная частка мастацкай творчасці, высокі прафесіяналізм, глыбока ўсвадомленае пачуццё сучаснасці — вось што павіна быць уладцава сучаснаму савецкаму рэжысёру, драматургу. І, зразумела, яго святлопагод — Іорах, без якога ўсё гэта бядаўна.

Пачуццё сучаснасці — аснова ас-

прыклад, станаўленне Савецкай улады ў Беларусі, не здолеў ўсхваляваць аўтара. Аўтар халодным пером напісаў, а тэатр, усхваляваны тэмай, зрабіў усё магчымае, каб гэтую тэму ўзяць. Але вынік быў адмоўны. Я маю на ўвазе п'есу А. Капелішчыкава «Улада». Колькі працы ўклаў тэатр у гэтую работу, а сэрца гледача не крануў. Значыць, аўтар, які не здолеў узяцца да велічы тэмы, «забяспечыў» тэатра прарад. Вынаюць выпадкі адваротныя. Цікавую ў чытанні п'есу А. Макаёнка «Каб людзі не журдыліся» тэатр не здолеў ператварыць у хвалюючы спектакль.

У першым выпадку тэатр не здолеў разгадаць баскроснасць п'есы і адсутнасць у ёй дыхання жыцця, у другім выпадку тэатр, мабыць, перацінаў сваё веданне жыцця, пра якое спрабаваў расказаць гледачу.

Залог поспеху — у каардынацыі і чутым спалучэнні драматургіі і тэатра.

Нагледзячы на гэта, усё ж п'еса заўсёды была і будзе асновай творчасці тэатра. Таму да выбару п'есы трэба стаіцца асабліва патрабавальна. Час, нарэшце, зразумець з поўнай аджаанасцю заклік — ставіць п'есы толькі высокамастацкія, на высокім ідэйна-мастацкім узроўні.

У гэтым зарука росквіту тэатра, яго высаркадзіна місія, умова бескампраміснай любові гледача да тэатра.

Неабходна вывучаць густы і запатрабаваны гледача, якога мы вельмі дрэнна ведаем пакуль. Нельга забываць, што ёсць часам і адсталыя густы. Спектакль нішчым раз паспех у гледачоў, але эстэтычная каштоўнасць яго мінімальна.

П'есы «А адзін у полі воін», «Ен укадае ах чорт», бр. Тур пастаўлены ў цэнтры нашых тэатраў рэспублікі. Тэмы абедзвюх п'ес важныя і патрэбныя. Тэатры прыклілі ўсе намаганні, каб лепш паставіць творы. Акцёры і рэжысёры зрабілі ўсё, што маглі, добраўдумлена. Гледач спектаклі наведана. Матэрыяльным поспехам ілі. Але рамесніцкі літаратурны густ, прычутнасць дзеяння, беднасць думкі драматургіі, штампы пераважаюць у гэтых спектаклях. Магчыма і не варты было так жорстка гаварыць пра гэтыя п'есы, калі б за імі не стаяў цэлы фронт падобнай драматургіі, калі б гэта не станаўлілася тэндэнцыяй такога маштабу, які прыносіць шкоду эстэтычнаму выхаванню. Тэатры баіцца, менавіта баіцца (таму што гэта звязана з выжываннем фінансаванага плана) ставіць вялікую савецкую п'есу (іх, на жаль, вельмі мала), п'есу глыбокі думак, з выразным актуальным пытаньнем сучаснасці. Гледач не пойдзе — свярдаюць без пастаў некаторыя тэатры тэатральныя дзеячы. Баіцца «ставіць» Горкага і Чэхава (з'ява ганейная), спынаючыся ўсё на тое ж — «Гэта дач не пойдзе». А можа мы не ўмеём ставіць гэтыя п'есы? Тут вартэ заўважыць і шукаць прычыны. Яны ў ненармальнасці палага раду ўмоў, якія ствараюць тэатры на дзяліцы падыход да выбару рэпертуару. Прычыны гэтыя агугнавадомыя, і настаў час гаварыць пра іх вельмі сур'ёзна, але ў іншым плане, у плане арганізацыйным.

Пакуль факт эстэтычнага засмечвання рэпертуару ў наяўнасці. На гэтай «спрыяльнай» глебе выраста мноства графаманаў, якія ўмеюць сфабрыкаваць сюжэты: два-тры забавы, аспірацыяныя дакументаў з патайнага сейфа, якой можа пазайчэцца любы рэжысёр, дурныя ворагі, якіх дашкольнік можа абвесці вакод пальца, жонка, якая пакінула

мужа, бацька, які пакінуў дзіця і да т. п., збітыя штампы і сентэменты, узятыя напакат з дрэннай літаратуры і замаскаваныя пад сучасную тэму.

Тэатр задаволены, глядач (не лепшая яго частка) ідзе ў тэатр, план выконваецца. Але якой цаной?!

Не. Не вартэ трымаць такі курс. Гэта дыскрэдытацыя тэатра, яго ролі і ўскладзены на яго партыі і народна залад.

М. Горкі, звартаючыся да такіх гора-драматургаў, прасіў: «Калі можаце — не пішыце!». Хоць дадаў і адрас Міністэрства культуры: «Калі можаце — не плашце!»

Не вартэ губляць годнасці самага перадавога ў свеце савецкага тэатра, разменьваючыся на танна размалаваныя на сцэне пустышкі. Трэба з поўным усвадомленнем мужа перанесці часовы драматургічны «крызіс» і напсынна даяраць. Ствараць у цесным творчым кантакце з нашымі драматургамі, а ёсць сярод іх безумоўна таленавіты (дымаг Я. Рамановіч з драматургам у яго артыкуле — з'ява не тыповая; вылісаны ім драматург — хляпч, а не закладочаны дэсам тэатра і драматургіі чалавек), больш цікавы творы, не зніжаюць, а напсынна павышаюць патрабавальнасць да сваёй творчасці. Адкінуць непатрэбнае самалюбства, з адкрытай душой несці ў творы добрыя думкі, п'есы. Няма пастаў траціць вядзенне на вялікі зрух.

Не выкладаю тады-сяды праміліжне маладушная думка, што, быццам, кіно і тэлебачанне забавіваю тэатр. Напраўды гэта. Кіно і тэлебачанне будуць развівацца ў сваім напрамку, а тэатр у сваёй неперайманай прыгожасці будзе існаваць і развівацца, калі агугналым намаганнем драматургаў, тэатраў і арганова, якія кіруюць мастацтвам, будзе перагледжана тэндэнцыя ператварэння тэатраў у камерцыйныя прадпрыемствы.

Прамернае, часам неабгрунтаванае ўслаўленне асобных Народных тэатраў, якія яшчэ даўна не авалодалі прафесіянальнымі навывкамі, рыскаваннем, воляна ці жывоўна, дыскрэдытуе прафесіянальны тэатры.

Лепш узмаціць дапамогу Народным тэатрам і самадзейнасці ў авалоданні пакуль што хоць элементарным майстэрствам і культурай.

Не гаворачы пра патрабавальна і культурнага гледача, адсталы гледач праз нейкі прамежак часу эстэтычна вырасце на вялікай літаратуры, якая бурным патокам цяпер лаяша ў масы, паралельнымі вітамі мастацтва (кіно і тэлебачанне) выхавала ў сабе густ, а тэатру спатрабаца значныя намаганні і вялікая праца вярнуць былою славу. А ў савецкага тэатра, у прыватнасці ў беларускага, ёсць свае слаўныя старонкі гісторыі. Наш тэатр самы дэмакратычны, самы разумны. Яму многа дадзена. Але многае яшчэ патрабіна выправіць, каб пра яго ўдзельнікі гаварылі не па звычцы, аусцішшы сціпла вочы долу і адчуваючы чыравань твару, не па інерцыі, а з высока ўнятай галавой, з поўным усвадомленнем аджаанасці і абавязку перад партыяй і народам. Ішчэ шыньней гэтага агугнавадомыя, і настаў час гаварыць пра іх вельмі сур'ёзна, але ў іншым плане, у плане арганізацыйным.

Пакуль факт эстэтычнага засмечвання рэпертуару ў наяўнасці. На гэтай «спрыяльнай» глебе выраста мноства графаманаў, якія ўмеюць сфабрыкаваць сюжэты: два-тры забавы, аспірацыяныя дакументаў з патайнага сейфа, якой можа пазайчэцца любы рэжысёр, дурныя ворагі, якіх дашкольнік можа абвесці вакод пальца, жонка, якая пакінула

мужа, бацька, які пакінуў дзіця і да т. п., збітыя штампы і сентэменты, узятыя напакат з дрэннай літаратуры і замаскаваныя пад сучасную тэму.

Тэатр задаволены, глядач (не лепшая яго частка) ідзе ў тэатр, план выконваецца. Але якой цаной?!

Не. Не вартэ трымаць такі курс. Гэта дыскрэдытацыя тэатра, яго ролі і ўскладзены на яго партыі і народна залад.

М. Горкі, звартаючыся да такіх гора-драматургаў, прасіў: «Калі можаце — не пішыце!». Хоць дадаў і адрас Міністэрства культуры: «Калі можаце — не плашце!»

Не вартэ губляць годнасці самага перадавога ў свеце савецкага тэатра, разменьваючыся на танна размалаваныя на сцэне пустышкі. Трэба з поўным усвадомленнем мужа перанесці часовы драматургічны «крызіс» і напсынна даяраць. Ствараць у цесным творчым кантакце з нашымі драматургамі, а ёсць сярод іх безумоўна таленавіты (дымаг Я. Рамановіч з драматургам у яго артыкуле — з'ява не тыповая; вылісаны ім драматург — хляпч, а не закладочаны дэсам тэатра і драматургіі чалавек), больш цікавы творы, не зніжаюць, а напсынна павышаюць патрабавальнасць да сваёй творчасці. Адкінуць непатрэбнае самалюбства, з адкрытай душой несці ў творы добрыя думкі, п'есы. Няма пастаў траціць вядзенне на вялікі зрух.

Не выкладаю тады-сяды праміліжне маладушная думка, што, быццам, кіно і тэлебачанне забавіваю тэатр. Напраўды гэта. Кіно і тэлебачанне будуць развівацца ў сваім напрамку, а тэатр у сваёй неперайманай прыгожасці будзе існаваць і развівацца, калі агугналым намаганнем драматургаў, тэатраў і арганова, якія кіруюць мастацтвам, будзе перагледжана тэндэнцыя ператварэння тэатраў у камерцыйныя прадпрыемствы.

Прамернае, часам неабгрунтаванае ўслаўленне асобных Народных тэатраў, якія яшчэ даўна не авалодалі прафесіянальнымі навывкамі, рыскаваннем, воляна ці жывоўна, дыскрэдытуе прафесіянальны тэатры.

Лепш узмаціць дапамогу Народным тэатрам і самадзейнасці ў авалоданні пакуль што хоць элементарным майстэрствам і культурай.

Не гаворачы пра патрабавальна і культурнага гледача, адсталы гледач праз нейкі прамежак часу эстэтычна вырасце на вялікай літаратуры, якая бурным патокам цяпер лаяша ў масы, паралельнымі вітамі мастацтва (кіно і тэлебачанне) выхавала ў сабе густ, а тэатру спатрабаца значныя намаганні і вялікая праца вярнуць былою славу. А ў савецкага тэатра, у прыватнасці ў беларускага, ёсць свае слаўныя старонкі гісторыі. Наш тэатр самы дэмакратычны, самы разумны. Яму многа дадзена. Але многае яшчэ патрабіна выправіць, каб пра яго ўдзельнікі гаварылі не па звычцы, аусцішшы сціпла вочы долу і адчуваючы чыравань твару, не па інерцыі, а з высока ўнятай галавой, з поўным усвадомленнем аджаанасці і абавязку перад партыяй і народам. Ішчэ шыньней гэтага агугнавадомыя, і настаў час гаварыць пра іх вельмі сур'ёзна, але ў іншым плане, у плане арганізацыйным.

Пакуль факт эстэтычнага засмечвання рэпертуару ў наяўнасці. На гэтай «спрыяльнай» глебе выраста мноства графаманаў, якія ўмеюць сфабрыкаваць сюжэты: два-тры забавы, аспірацыяныя дакументаў з патайнага сейфа, якой можа пазайчэцца любы рэжысёр, дурныя ворагі, якіх дашкольнік можа абвесці вакод пальца, жонка, якая пакінула

мужа, бацька, які пакінуў дзіця і да т. п., збітыя штампы і сентэменты, узятыя напакат з дрэннай літаратуры і замаскаваныя пад сучасную тэму.

Тэатр задаволены, глядач (не лепшая яго частка) ідзе ў тэатр, план выконваецца. Але якой цаной?!

Не. Не вартэ трымаць такі курс. Гэта дыскрэдытацыя тэатра, яго ролі і ўскладзены на яго партыі і народна залад.

М. Горкі, звартаючыся да такіх гора-драматургаў, прасіў: «Калі можаце — не пішыце!». Хоць дадаў і адрас Міністэрства культуры: «Калі можаце — не плашце!»

Не вартэ губляць годнасці самага перадавога ў свеце савецкага тэатра, разменьваючыся на танна размалаваныя на сцэне пустышкі. Трэба з поўным усвадомленнем мужа перанесці часовы драматургічны «крызіс» і напсынна даяраць. Ствараць у цесным творчым кантакце з нашымі драматургамі, а ёсць сярод іх безумоўна таленавіты (дымаг Я. Рамановіч з драматургам у яго артыкуле — з'ява не тыповая; вылісаны ім драматург — хляпч, а не закладочаны дэсам тэатра і драматургіі чалавек), больш цікавы творы, не зніжаюць, а напсынна павышаюць патрабавальнасць да сваёй творчасці. Адкінуць непатрэбнае самалюбства, з адкрытай душой несці ў творы добрыя думкі, п'есы. Няма пастаў траціць вядзенне на вялікі зрух.

Не выкладаю тады-сяды праміліжне маладушная думка, што, быццам, кіно і тэлебачанне забавіваю тэатр. Напраўды гэта. Кіно і тэлебачанне будуць развівацца ў сваім напрамку, а тэатр у сваёй неперайманай прыгожасці будзе існаваць і развівацца, калі агугналым намаганнем драматургаў, тэатраў і арганова, якія кіруюць мастацтвам, будзе перагледжана тэндэнцыя ператварэння тэатраў у камерцыйныя прадпрыемствы.

Прамернае, часам неабгрунтаванае ўслаўленне асобных Народных тэатраў, якія яшчэ даўна не авалодалі прафесіянальнымі навывкамі, рыскаваннем, воляна ці жывоўна, дыскрэдытуе прафесіянальны тэатры.

Лепш узмаціць дапамогу Народным тэатрам і самадзейнасці ў авалоданні пакуль што хоць элементарным майстэрствам і культурай.

Не гаворачы пра патрабавальна і культурнага гледача, адсталы гледач праз нейкі прамежак часу эстэтычна вырасце на вялікай літаратуры, якая бурным патокам цяпер лаяша ў масы, паралельнымі вітамі мастацтва (кіно і тэлебачанне) выхавала ў сабе густ, а тэатру спатрабаца значныя намаганні і вялікая праца вярнуць былою славу. А ў савецкага тэатра, у прыватнасці ў беларускага, ёсць свае слаўныя старонкі гісторыі. Наш тэатр самы дэмакратычны, самы разумны. Яму многа дадзена. Але многае яшчэ патрабіна выправіць, каб пра яго ўдзельнікі гаварылі не па звычцы, аусцішшы сціпла вочы долу і адчуваючы чыравань твару, не па інерцыі, а з высока ўнятай галавой, з поўным усвадомленнем аджаанасці і абавязку перад партыяй і народам. Ішчэ шыньней гэтага агугнавадомыя, і настаў час гаварыць пра іх вельмі сур'ёзна, але ў іншым плане, у плане арганізацыйным.

Пакуль факт эстэтычнага засмечвання рэпертуару ў наяўнасці. На гэтай «спрыяльнай» глебе выраста мноства графаманаў, якія ўмеюць сфабрыкаваць сюжэты: два-тры забавы, аспірацыяныя дакументаў з патайнага сейфа, якой можа пазайчэцца любы рэжысёр, дурныя ворагі, якіх дашкольнік можа абвесці вакод пальца, жонка, якая пакінула

мужа, бацька, які пакінуў дзіця і да т. п., збітыя штампы і сентэменты, узятыя напакат з дрэннай літаратуры і замаскаваныя пад сучасную тэму.

Тэатр задаволены, глядач (не лепшая яго частка) ідзе ў тэатр, план выконваецца. Але якой цаной?!

Не. Не вартэ трымаць такі курс. Гэта дыскрэдытацыя тэатра, яго ролі і ўскладзены на яго партыі і народна залад.

... «Брэсцкая вобласць, Ганцавінкі раён, вёска Залуб'е». Гэта быў зваротны адрас п'есы. З хвалюючым Людміла расказаў канверт. Нарэшце, хтосьці ўспоміў пра не там, дзе яна нарадзілася і правала сваё мастацтва. Вестачка была ад стрычанай сестры Ніны Сідаровіч.

Радасць успынаючы і адразу ж пагасла. Нічога новага ў пісьме не было. Усё тэя ж ялейныя словы баптысцкіх прапаведнікаў, якімі паўгода назад забавалі ёй галаву ў Слуцку.

Разадраўшы пісьмо, дзвючына пакінула кавалачкі, і веер разніс іх у розныя бакі. Узайшы лаяту, Людміла падыйшла да зернепагугчыка, дзе працавалі тры беларускія дзвючыны.

— З дому пісьмо? — спытала Людміла Тая Васіляк.

— Не, — збянтэжылася Людміла, — ад зямель.

Новыя зямельцы Людміла не ведалі пра не мінулае, хоць заўважалі не аднойчы, што дзвючына пра нешта часта аддумваецца. Ніхто з іх не чытаў артыкул «Бізуа і малітва», апублікаваны ў газете «Труд» за 19 ліпеня 1959 г. А ў ім было няма-мала падрабязнасцей аб жыцці Людмілы.

Яшчэ і перш дзвючына ўспамінае тэя цяжкія гады свайго маленства, калі бацькі білі яе за тое, што Людміла не хачела слухаць пропаведзі сектантаў. Яна не закончыла нават сямігодку. Фанатыкі-бацькі не дазвалялі чытаць кнігі, наведваць бібліятэку, раёны Дом культуры. За неслуханнасць яе падоўго трымаў у халодным склепе.

Не прынесла радасці і работа — спачатку ў гарпракамбінате, потым на заводзе. І калі зямельцы паведамілі, што многія слухкі дзвючаты збіраюцца ехаць на паліну, у Казахстан, Людміла некалькі дзён не знахаліла сабе месца. Бацькі і тэя не хачелі аб тым, каб іх дачка стала паліцічнай. Хутка пасля сваркі з прасвітарам бацька пераехаў у сяло Чалевічы. Узай ён з сабою і Людмілу. І тут быў такі ж малітоўны дом, тэя ж спрэчкі духоўных аяіцоў за ўладу, за прымышанні пасты.

Аднойчы Людміла не вярнулася дадому. Цэлы тыдзень жыла яна ў сваёй зямляч, пакуль не даведалася, як можа трапіць у лік дзвючаты, якія едуць на паліну. Але вылісаны з дамавой кнігі не магла, вядома, што бацька круты на расправу. Апошні раз яна прышла да бацькоў у суправаджэнні работнікаў райкома камсамола і міліцынера.

Успрачкі прынялі ўдзел кінарэжысёры У. Котш-Саблін і М. Фігуроўскі, скульптары З. Азгур і А. Бембель, драматург А. Кучар, Л. Александровская, рэжысёр А. Яфрэмаў. Вельмі цікавым было выступленне арганова В. Чыкуравай з калгаса імя Войкава Мінскага раёна, якая заклікала работнікаў мастацтва больш ярка і смела паказваць пудоўнае жыццё сённяшняга вёскі.

З заключным словам выступіў Міністр культуры БССР П. Я. Кісільф. У нарадзе прыняў удзел сакратар ЦК КП Беларусі В. Ф. Шаўра.

Лепш узмаціць дапамогу Народным тэатрам і самадзейнасці ў авалоданні пакуль што хоць элементарным майстэрствам і культурай.

Не гаворачы пра патрабавальна і культурнага гледача, адсталы гледач праз нейкі прамежак часу эстэтычна вырасце на вялікай літаратуры, якая бурным патокам цяпер лаяша ў масы, паралельнымі вітамі мастацтва (кіно і тэлебачанне) выхавала ў сабе густ, а тэатру спатрабаца значныя намаганні і вялікая праца вярнуць былою славу. А ў савецкага тэатра, у прыватнасці ў беларускага, ёсць свае слаўныя старонкі гісторыі. Наш тэатр самы дэмакратычны, самы разумны. Яму многа дадзена. Але многае яшчэ патрабіна выправіць, каб пра яго ўдзельнікі гаварылі не па звычцы, аусцішшы сціпла вочы долу і адчуваючы чыравань твару, не па інерцыі, а з высока ўнятай галавой, з поўным усвадомленнем аджаанасці і абавязку перад партыяй і народам. Ішчэ шыньней гэтага агугнавадомыя, і настаў час гаварыць пра іх вельмі сур'ёзна, але ў іншым плане, у плане арганізацыйным.

Пакуль факт эстэтычнага засмечвання рэпертуару ў наяўнасці. На гэтай «спрыяльнай» глебе выраста мноства графаманаў, якія ўмеюць сфабрыкаваць сюжэты: два-тры забавы, аспірацыяныя дакументаў з патайнага сейфа, якой можа пазайчэцца любы рэжысёр, дурныя ворагі, якіх дашкольнік можа абвесці вакод пальца, жонка, якая пакінула

мужа, бацька, які пакінуў дзіця і да т. п., збітыя штампы і сентэменты, узятыя напакат з дрэннай літаратуры і замаскаваныя пад сучасную тэму.

Тэатр задаволены, глядач (не лепшая яго частка) ідзе ў тэатр, план выконваецца. Але якой цаной?!

У той жа дзень Людміла разам з Раісай Вайтоніч, Валіяй Глістай, Лілай Лешчанка, Ры

Бібліятэчная справа — важны ўчастак ідэалагічнай работы

(Заканчэнне. Пачатак на 1 стар.)

Толькі 53 кнігі на гэтую тэму. Дрэна наладжана прапаганда прыродазнаўча-навуковай літаратуры ў Гомельскай, Віцебскай і Брэскай абласцях.

Далей тав. Кісялёў спыняецца на прапаганда мастацкай літаратуры.

Вялікай папулярнасцю ў чытачоў карыстаюцца творы рускай класічнай і савецкай літаратуры, творы беларускіх пісьменнікаў Купалы, Коласа, Крапівы, Броўкі, Лынькова, Шамякіна, Танка, Куляшова, Панчанкі, Карпава і іншых. За апошні час бібліятэкі трохі палепшылі прапаганда твораў беларускіх літаратараў. Значную работу ў гэтай справе праводзіць бібліятэка Мінскай вобласці. Для сустрэчы з чытачамі частей сталі выязджаць беларускія пісьменнікі. У Чарэньскім, Даржынскім, Мінскім, Барысаўскім, Старадарожскім і іншых раёнах пачаліся П. Броўка, К. Крапіва, М. Лынькоў, І. Шамякін, М. Танк, У. Карпаў, У. Дзмітраў.

Заслугоўвае ўвагі ініцыятыва масавай бібліятэкі Кастрычніцкага раёна Мінска, якая правяла месячнік беларускай кнігі.

Але ўсё ж бібліятэкі рэспублікі яшчэ слаба прапагандаюць творы беларускіх пісьменнікаў. Часам канферэнцыі чытачоў і вечары праводзяцца па шаблонах. Чытачы выступаюць на «шпаргалках», выказваюць не свае думкі, а думкі і пераконанні таго ці іншага крытыка, вышнішана з артыкула.

Добрую ініцыятыву ў прапаганда мастацкай літаратуры праявіў Іванавіч райком партыі і ўстановы культуры раёна, якія падтрымалі і правялі канферэнцыю чытачоў па раману Ф. Панферова «Роздум». У калгасе раёна праведзена 22 канферэнцыі чытачоў па гэтай кнізе. Надаваліся кніжныя выстаўкі, складаліся бібліятэчныя плакаты, праводзіліся лекцыі і даклады ад літаратуры, аб творчасці Панферова. Пасля ў калгасе імя Сталіна была праведзена раённая канферэнцыя па гэтым раману, удзел у якой прынялі звыш 900 калгаснікаў, рабочых, саюзчыкаў, прадаўцаў сельскай інтэлігенцыі. За час падрыхтоўкі да канферэнцыі ў два разы павялічылася выдача твораў савецкіх пісьменнікаў, колькасць чытачоў у бібліятэках вырасла на дзве тысячы чалавек.

Дакладчык расказвае далей, якую вялікую работу праводзяць нашы дзіцячыя бібліятэкі па выхаванню падрастаючага пакалення. Рад цікавых мерапрыемстваў правялі раённыя бібліятэкі: Гарадзенская, Ушанская, Нова-Барысаўская, Рагачоўская, Вабруйска, Слонімска, Мінская гарадская дзіцячая № 2 і Магілёўская абласная дзіцячая бібліятэкі і рэд іншых. Надрэна паказалі сабе бібліятэкі 42 Мінскай школы, 11-й і 16-й г. Магілёва, 7-й і 8-й школ г. Гродна, Ваўкавыскай сярэдняй школы, 10-й і 3-й школ г. Віцебска.

Але ў большасці сваёй школьныя бібліятэкі раённых цэнтраў і сельскіх школ працуюць дрэнна. Многія з іх захапляюцца выдачай мастацкай літаратуры і не займаюцца прапагандай літаратуры па розных галінах ведаў, не дапамагаюць школьнаму і папярэдняму навучанню. Нашы бібліятэкі, — працягвае тав. Кісялёў, — маюць багатыя кніжныя скарбы. Толькі за апошні год масавыя бібліятэкі Міністэрства культуры больш чым у два разы павялічылі кніжныя фонды. Іспер у бібліятэках сістэмы Міністэрства культуры — звыш 23

мільёнаў кніг, больш дзевяці мільёнаў — у школьных бібліятэках, каля палі мільёнаў — у бібліятэках Міністэрства вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесійнай адукацыі і звыш трох мільёнаў кніг — у прафасійных бібліятэках.

Аднак камплектоваць у нас кніжныя фонды ўсё яшчэ нездавальняюча. Многа літаратуры, якая патрабуе сёння працаўнікаў вёскі, не знойдзеш на паліцах сельскіх, клубных і нават некаторых раённых бібліятэк. Маюць месца факты расмежвання кніжных фондаў устарэлай літаратуры. Дрэна ставяцца да гэтай справы бібліятэкары. Пры камплектаванні кніжных фондаў бібліятэкары яны часам не ўлічваюць эканамічнага профілю раёна, недаравальна мала высялаюць грамадска-паўчынальнай, сельскагаспадарчай, прыродазнаўча-навуковай літаратуры.

Бібліятэкары прапуюць пакупць што дрэнна. Часам яны ператвараюць у перадачныя пункты і перасылаюць у бібліятэкі выданні, што з'яляцца ў гандлёвай сетцы. Аблігаганці дрэнна кіруюць бібліятэкары, не дапамагаюць ім, не надаюць увагі павышэнню кваліфікацыі іх работнікаў. Трэба гэтыя недохопы ліквідаваць і перавадаваць работу бібліятэкараў так, каб яны былі першымі памочнікамі нашых бібліятэк.

Наша задача заключаецца ў тым, каб навучыцца правільна пакупляць кніжныя фонды бібліятэкі і ўмець, па-гаспадарску іх выкарыстоўваць.

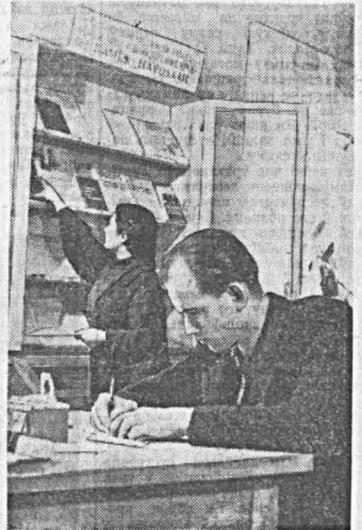
Варта звярнуць увагу на той факт, што ў нашых бібліятэках надзвычай нізкая абарачальнасць фондаў. Гэта — самы буйны недохоп у работе бібліятэкі рэспублікі. У мінулым годзе, напрыклад, у бібліятэках Міністэрства культуры кожная кніжка не была прачытана і два разы, у бібліятэках жа іншых ведамстваў становіцца яшчэ горшае. Значыць, велізарныя кніжныя багачы, якія маюць нашы бібліятэкі, выкарыстоўваюцца надзвычай дрэнна, яны ляжаць на паліцах і не ідуць да чытача. У гэтым вінаваты галоўным чынам бібліятэчныя работнікі.

Далей дакладчык спыняецца на пытанні размяшчэння бібліятэк. Ён адзначае, што ў гэтай справе ёсць сур'ёзныя недохопы як у гарадах, так і на вёсках. Задача заключаецца ў тым, каб на працягу двух год упарадкаваць размяшчэнне дзяржаўных бібліятэк і іншых ведамстваў. Неабходна завяршыць у 1961 г. стварэнне сельскіх бібліятэк у кожным сельсавеце.

Добра арганізавана наглядная агітацыя па раскручванні важнейшых рашэнняў партыі і ўрада ў бібліятэках імя Маякоўскага Сталінскага раёна горада Мінска. У чытальнай зале рэгулярна выстаўляюцца тэматычныя вітрыны, вышываюцца плакаты. У афармленні зала актыўны ўдзел прымаюць чытачы бібліятэкі.

На здымку: слесар Мінскага мотавелазаводу камуніст Яўген Лазовік і загадчыца чытальнай залы камсамолька Тамара Мальцова афармляюць новую вітрину — «Разабранне і шлях да ўматвання міру і забеспячэння дружбы паміж народамі».

Фота І. Змітровіча. Фотыхроніка БЕЛТА.

Урачыстасці, прысвечаныя памяці А. П. Чэхава

Працоўная наша краіна шырока адзначыла 100-годдзе з дня нараджэння вялікага рускага пісьменніка А. П. Чэхава.

— Чалавек і праца — вось аснова нашай сучаснасці. Чалавек і праца — вось творчы дзіві Чэхава. Таму Чэхаў неадлучна ад сучаснасці. Чэхаў быў, ёсць і будзе з намі і з усім светам. — Такую думку выказаў старшыня балеянага камітэта, першы сакратар Саюза пісьменнікаў СССР К. Федін 29 студзеня ў Вялікім тэатры Саюза ССР у Маскве на ўрачыстасцях, прысвечаных памяці А. П. Чэхава.

З дакладам «Слова аб Чэхава» на вечары выступіў В. Катаў.

Значыцца А. П. Чэхава для сучаснага савецкага і сусветнага тэатра прывіў выступленне тэатраўнаша П. Маркаў. На вечары выступілі польскі літаратар, член С'фсэнага Савета Міру Я. Івашкевіч, Поль Робсан і іншыя.

На ўрачыстым пасяджэнні прысутнічалі таварышы А. Б. Арцышт, Л. І. Брэйнеў, М. Г. Ігнатэў, А. І. Мікіян, Н. А. Мухітавіна, М. С. Хрушчэў, М. М. Швернік, А. М. Касыгін.

У Мінску, у Паланы культуры прафасіаў, 29 студзеня адбыўся агульнагарадскі вечар, прысвечаны Чэхава.

У прэзідыуме — В. Ф. Шаўра, П. У. Броўка, К. К. Крапіва, А. Т. Кузьмін, Р. Я. Кісялёў, І. М. Лынькоў, М. Танк, Р. В. Канавава і іншыя.

Вечар адкрыў першы сакратар Мінскага гаркома партыі А. Б. Насілюк.

З дакладам «Жыццё і творчасць А. П. Чэхава» выступіў пісьменнік, акадэмік Акадэміі навук БССР М. І. Лынькоў.

У заключэнне вечара быў паказаны спектакль «Дзядзька Ваня» ў пастановцы Магілёўскага абласнога тэатра.

Ён гаворыць з нашчадкамі

Перад самым Рагастам неба пасвятлела, і пад крылом самалёта, на якім мы спышаліся на чэхаўскі юбілей у яго родны горад Таганрог, закружыла чорная, нібы адпаліраваная, зямля, раздольная і бясконная. Самалёт ляцеў зусім нізка. Мы ўбачылі стэпы і шыхы. Успомнілася пудоўная аповесць Чэхава «Стэп», напоўненая замішаным вялікага мастака слова перад веліччу рускай прыроды.

Як час змяніў гэты стэпавы край! Вось пад крылом самалёта ў бакі закружыла вялікае сяло, з двухзварчовай школай, клубам і яшчэ некалькімі мураванымі будынкамі ў аздобленым садоў і высокіх палях.

На машыне прыязджаем у Таганрог. Юбілейная камісія ў паміжжанай гарэма партыі. Знаёмімся з кіраўнікамі горада, з членамі юбілейнай камісіі, шматлікімі таварышамі, што прыбылі на чэхаўскі юбілей з усіх куткоў краіны.

Мы кротым па вуліцах Таганрога.

Радаснае хваляванне напаліла нашы сэрцы. У горадзе вялікае свята — гэта бачна на кожным кроку. На будынках партэты Чэхава, афішы абвешчаныя аб хуткім прыездзе мхатаўскай са славаў «Чайка», на крылах якой больш чым паўстагоддзя назад падымаўся вольны рускі тэатральны культурны Маскоўскі мастацкі тэатр. Гэтыя крылы да сённяшняга дня моцна трымаюць тэатр на вяршыні сучаснай славы.

Мы выйшлі на бераг Азоўскага мора. Мора скавана

дэдам, і як дзесяці год таму назад, калі жыў тут хлапчук Антоша Чэхаў, хлапчук рэжучы лёд кавкамі. Мы стайм каля помніка заснавальніку горада, цару Пятру (дзяржава гэтым помнікам падаравала гораду славу рускі скульптар Анталюскі пз просьбе Чэхава), наглядзем за хлапчукамі на лёдзе, потым пераводзім позірк на нерухома партыю краіны, на буксы і баржы, якія зазімавалі тут — гэта новы, прамысловы Таганрог. Ён стварэны вольнай і радаснай працай нашчадкаў вялікага пісьменніка, новымі людзьмі, у прыход якіх верыў Чэхаў.

Мы ідзем да хаткі, у якой сто год назад нарадзіўся Чэхаў. Вуліца, якая зараз носіць імя вялікага пісьменніка, пралагла з канца ў канец горада. У чатыры рады дрэвы, на ўсім працягу асфальт, клубы... Праўда, дрэвы зараз голыя — Таганрозе паўднёвая, без снегу і марозу, зіма. Раней гэта вуліца называлася Паліцкай. Пра яе Чэхаў пісаў: «З Паліцкай вуліцы пачынаецца падскокля, а там уязка і бугрыстая трава, па якой можна ехаць паволь, ды і то з асярдаком».

А сёння па вуліцы імкліва праносіцца аўтобусы і легкавыя машыны. Некаторыя з іх затрымліваюцца каля сінтлажа выгляда белай хаткі — тут нарадзіўся Чэхаў. Здарылася так, што хатку мы аглядалі сумесна з кітайскімі сябрамі.

Госці з далёкай краіны шіха перагаварваліся. Мы чулі: Л. Сінг, Успамінаем, што вялікі кітайскі пісьменнік Л. Сінг гароча любіў Чэхава, вучыўся ў яго і

ўрата прапагандаваў у Кітаі творчасць вялікага рускага пісьменніка.

На адной з фатаграфій доўгі падобны да казармы, будынак. Гэта была гімназія, у якой вучыўся Чэхаў. (Зараз тут стаяць школа імя Чэхава.)

Мы наведвалі і школу. Усё тут нагадвае аб гадах вучэння Чэхава. У класе савецкія школьнікі стварылі музей.

Вось партэ, за якой сядзеў Антоша Чэхаў, вось табель яго поспехаў і паводін, партрэты яго таварышаў па гімназіі...

На ўсімнім мы падаравалі школьнаму музею кнігу выбранных твораў Чэхава ў перакладзе нашых беларускіх пісьменнікаў. Дзеці з уважнасцю прынялі гэты падарунак.

Амаль цэлы дзень патрабаваўся на агляд усіх месцаў, звязаных з памяццю Чэхава. Здавалася, увесь горад быў напоўнены жывым адчуваннем неўміручасці вялікага пісьменніка.

Ідзем па старых, сціртых пятах тратуараў, паўз дамы вяліка чыноўнікаў і купцоў, у якіх зараз звычайна камянічныя кватэры, і дыбе на чыстай сталевай сцяну, бо ў гэтыя дні позірк іх усіх сумленых людзей быў накіраваны на сэрцы дзе ў звычайным рускім горадзе на беразе Азоўскага мора сто год назад абляса сэрца вялікага пісьменніка.

Вечарам нас запрасіў у гарадскі тэатр, юны Юко 130 год. Таганрогаўцы называюць свой тэатр імям Чэхава. І сёння ён да апошняга яруса напоўнены людзьмі. На сцэне вялікі партрэт Чэ-

хава. Здаецца, што на вуснах Антоша Паўлавіча ўсмешка.

Якая нястрымная плынь пашына і любові да вялікага сына зямлі рускай усклаўнулася ў зале тэатра ў гэты дзень! Колькі цёплых слоў было сказана ў адрас Чэхава! А калі пачаў афіцыйны частку на сцэну вышнішаві частку рускі спявак, народны артыст СССР П. Кайлаў і заспяваў любімую песню Чэхава «Дубінушка», усё зала дружна пахпліла яе.

Гэта быў момант хваляючага яднання Чэхава са сваімі нашчадкамі.

У наступны дзень, 26 студзеня, адбылося дзяржаўнае помніка Чэхава. З дружнай паловай дня да плошчы дзе па праекту скульптара І. Ручкавічава пабудаваны помнік, пацвярджаючы святочныя калены працоўных горада, студэнтаў, школьнікаў, калгаснікаў з навакольных вёсак. Партрэты Чэхава, жывыя кветкі, радасныя твара...

Гэта было сапраўднае свята рускай літаратуры.

У прытанні, якое мы прывезлі таганрогаўцам ад беларускіх пісьменнікаў, нашых чытачоў, якія любяць вяліка рускую літаратуру, гораду Таганрог быў названы літаратурнай сталіцай сцяну, бо ў гэтыя дні позірк іх усіх сумленых людзей быў накіраваны на сэрцы дзе ў звычайным рускім горадзе на беразе Азоўскага мора сто год назад абляса сэрца вялікага пісьменніка.

Гэтае сэрца б'ецца і цяпер. Яно бессмяротнае.

Аляксей КУЛАКОЎСКІ, Пятро ВАСІЛЕЎСКІ.

Калі надыходзіць сталасць

Патэтычны пошкар Алеся Бачылы вызначыўся яшчэ перад вайной. Ужо тады, чытачы яго першыя вершы, можна было заўважыць, што ў паэзію ідзе ацольны паэт.

Але ў той час нехта было яшчэ пэўна гаварыць аб арыгінальнасці маладога паэта. Ён часта трапіў у палон існуючых «канонаў», падпарадкоўваў сваё паэтычнае «я» прыёмам раскрыцця чалавечых пачуццяў і характараў, якія не заўсёды адпавядалі яго асабістым густам і адчуванням.

Усё тое, што ён пісаў «ад думцы», што па-сапраўднаму хвалявала яго, перажыў выпрабаванне часам, атрымаў пропуск у будучае. А тое, што было выпадкова наважна, на чым ляжаў адбітак штампа і графафэра, пакрылася плесняю забяцця, памёрла, як памірае матыль пры рознай змене надвор'я.

Эвалюцыю, якую прайшоў паэт, асабліва лёгка зразумець, калі прачытаеш новы зборнік яго вершаў «Юнацтва». Паэт змясціў у ім тое, што ім створана за апошнія тры-чатыры гады. Цыкл вершаў носіць агульную назву «На жыццёвых слядах», дзе паэма аб'яднаны назвай «Вернасць».

Лірыка А. Бачылы вылучаецца прастотай, напеўнасцю. Таму яна прыцягвае да сябе увагу кампазітараў, якія знаходзяць вершы А. Бачылы вельмі «зручнымі» для таго, каб пісаць на іх музыку.

Дарэмна было б шукаць у вершах А. Бачылы складаныя вобразы. Ён дасягае ўздзеяння на чытача шчырым лірызмам, дынамічнасцю і сюжэтнасцю. Сюжэты яго вершаў простыя і зразумелыя, вобразы ў іх — не самамэта, а сродак раскрыцця задумы. Слабымі атрымліваюцца ў паэтычэскай тэме вершы, якія пазбавлены сюжэтнасці, якія з'яўляюцца вершамі «паоугу», — тэды і рытм, і напеўнасць, і дынамічнасць не вырастаюць з матэрыялу. Праўда, у зборніку «Юнацтва» такіх вершаў мала. Да іх можна аднесці «Сорак год», «Гім радзіме» і некаторыя іншыя. Напісаныя на «зубоу дна», яны, магчыма, «прагучалі б» ў газете, але ў зборніку «не гучаць». Бо каго абуріў усхваляваць такіх радкі:

Алеся Бачыла. Юнацтва. Вершы і паэмы. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1959.

Пакілаў я тайна пад час развітанія Разам з сэрцам жывыя назірае свае... Кажуць, стаянчы хутка паўстанак той стане — Значыць, стрэньца шчасце маё і яе.

Наогул паэзія А. Бачылы радасная, багдэрая, часам жарталівая.

Море шуміць каласамі, Хвалы плывуць старою, Чыстае неба над намі, Сонца, і мір, і спакой. («Гім радзіме».)

Або: Імкненню нашых не стрымаць, І жоны з нас — шчаслівы, І жоны з нас гатуў адца Табе свае парывы. («Сорак год».)

Як кажуць, тут усё гладка, ёсць дакладныя рыфмы і нават протэзія на абогудленне, але няма асноўнага — паэзіі.

Верш «Піся аб граніцы» пакідае даўгастае ўражанне. Ён напісаны графафэра. У ім і «дрэнныч бод з чаротамі», і «бушце вакол навалініца», і «варушачка кусты», і «шумячы барозы», і «на патайных пастах шільна вата». Здаецца, аб гэтым ужо калісьці дзесяці мы чыталі і чулі. Але верш прываблівае ўдалай рытмікай, напеўнасцю і арыгінальнасцю форм.

Хай бярэзы шумяць, Хвалі ў рыхлах дрыжаць, Хай бушце вакол навалініца, Ты закрыла пучі — Не прайсці, Не прайсці Нежаданым гасям праз граніцу.

Але калі ўлічыць, што паэзія — гэта мысленны вобразамі, то стане зразумелым тое, чого не хапае гэтай і двум папярэдням вершам.

Лепш за ўсё паэт знаходзіць сваё «я» ў лірычных вершах, там, дзе ў аснову кладзецца або знаёмае яму перажыванне, або канкрэтны эпізод. Тады аднекуль паўляюцца і свежыя вобразнасці, і добрая, гучная рыфма, і трапіная метафара, і іншыя паэтычныя сродакі, пры дапамозе якіх аўтар выпрашае задуму.

Верш «Далкі паўстанак» — паэтычнае смутак развітання. Ён хваляе чытача, абуджае ўспаміны. Усё тут натуральна, усё на месцы. Пры гэтым смутак пададзены ў аптымістычным плане.

Пакілаў я тайна пад час развітанія Разам з сэрцам жывыя назірае свае... Кажуць, стаянчы хутка паўстанак той стане — Значыць, стрэньца шчасце маё і яе.

Наогул паэзія А. Бачылы радасная, багдэрая, часам жарталівая.

НА АДНЫМ СЕМІНАРЫ

ЯК ТРЭБА...

Добрую ініцыятыву праявіў Клімавіч раённы аддзел культуры, які склікаў наогул-семінары работнікаў бібліятэчных ведамстваў, дзе яны маглі б падзіліцца сваім вопытам, выказаць думкі аб тым, што лічыць трэба зрабіць, каб кніжныя скарбы шырэй былі адкрыты для народа. Такі семінар праводзіўся ў раёне ўпершыню. Раённая бібліятэка падрыхтавала да яго вельмі цікавыя, з добрымі мастацкімі густам афармленыя стэнд. Ён паказваў, як зрабіць у бібліятэцы наглядную агітацыю, надаць улік і выдату кніг, праводзіць індывідуальную і масавую работу з чытачамі.

Выступленні бібліятэкараў былі зместовымі. Загадчыца Асмолавіцкай сельскай бібліятэкі К. Асмолаўская расказада, як пры дапамозе актыўна яна дабілася, што ў кожным калгасным двары ёсць чытачы кнігі. Бібліятэка мае сваіх кнігаіамаў ва ўсіх населеных пунктах. Часта праводзіцца калектыўныя абмеркаванні навінак мастацкай літаратуры, канферэнцыі чытачоў. Шмат новага і цікавага ёсць у работе чытальнай залы раённай бібліятэкі. Загадчык чытальні Б. Дружык трымае песенную сувязь з масовым літаратурным аб'яднаннем. Члены літаб'яднання выступаюць з чытаннем сваіх твораў, пасля чаго наладжваецца абмеркаванне іх. У чытальнай зале заведзена кніга вядукаў на новыя кнігі.

Кожны ўдзельнік семінара ўзяў што-небудзь карыснае з вопыту іншых бібліятэк. Былі намераны шліхці далейшай карыснасці дзейнасці бібліятэчных ведамстваў, каб палепшыць абслугоўванне насельніцтва кнігай.

Пасля абмену думкамі загадчык раённага аддзела культуры тав. Белакрылаў абвясціў:

— А цяпер прашу ўсіх вас папрэсунічыць на вечары пытаніяў і адказаў, які праводзіцца сёння ў раённым Доме культуры. Гэты вечар, можна сказаць, паказальны. Вы будзеце мець магчымасць павучыцца, як трэба арганізоўваць такія вечары.

...І ЯК НЕ ТРЭБА...

Відаць, клімаўчан вельмі зацікавіў гэты вечар, бо людзей набралася паўноўная зала. Прыходзілі нават з рабочага пасёлка, які знаходзіцца далёка ад горада. Зразумела, з'явіліся і ўсё ўдзельнікі семінара бібліятэкараў. Але не было ім часу тут паўчыцца. Вечар быў падрыхтаваны дрэнна. Толькі за якія дзве гадзіны да яго пачатку арганізатары пачалі шукаць людзей, якія адказалі б на пытанні. Сустрэлі на вуліцы настаўніка-пенсіянера тав. Піскуна.

— Выручайце, калі ласка. Прыміце ўдзел у вечары пытаніяў і адказаў.

— Ды я нават не бачыў тых пытаніяў, якія паступілі.

— Азнаёміцеся. Іх не так ужо шмат, які дзясяткаў па ўсім тамак. Больш не паспелі сабраць. А ў вас, здаецца, ёсць цікавая лекцыя пра дружбу і каханне.

— Есць. Чытаў я ў зааветтэхнікуме.

— Ну і цудоўна! Прачытаеце і ў нас. Толькі ў скарочаным выглядзе. Гэтыя лекцыя на вечары прапала за паўгадзіны. Тав. Піскуна мае багаты жыццёвы вопыт. Лекцыю садухалі з цікавасцю, у прэзідыум пасыпалі шматлікія пісьмовыя запытанні. Вось тут сур'ёзнасць і разважлівасць чамусьці адраділі лек-

тару. На многія пытанні ён адказаў жартам. Напрыклад, нехта з моладзі пытаецца: «Які падарунак прыстойна будзе юнаку паднесці дзяўчынцы ў дзень яе нараджэння?» Следзе адказ: «Дзіцячыя оскы». А на пытанне: «Ці добра гэта піць спіртныя напіткі?» лектар адказвае: «Калі піць так, каб не вальцаў у канаве, то ў гэтым дрэннага нічога няма».

На пытанні аб перспектывах заваявання касмічнай прасторы адказаў выкладчык фізікі Клімавічэў сярэдняй школы тав. Падсідкаў. Яго адказы нагадвалі цэлую лекцыю і былі разлічаны на вельмі падрыхтаваную аўдыторыю. У далатак лектар падпусціў столькі страху, гаворачы пра тое, што Сонца астывае і трэба будзе рытываць касмічныя караблі для перасялення людзей з Зямлі на іншыя планеты, што ў зале зашпталі, а пажылыя жанчыны, якія сядзелі ўперадзе нас, спалохана прамоўла:

— Што гэта ён, пра канец свету кажа, ці што?

Вечар пытаніяў і адказаў працягваўся ўсёго з гадзіну.

Пасля было абвешчана:

— А зараз будучы танцы.

Далёка не ўсё з моладзі на іх засталася, бо толькі ўвора ў РДК задыбўся вечар танцаў. А людзі пажылыя накідалі залу незадаволенымі.

— І варта было кігнуцца на такі вечар за тры кіламетры, — з крыўдліва гаварылі рабочыя камінітата будаўнічых матэрыялаў.

Роздум Аляксея Касагоравы

Можна па-рознаму ставіцца да гэтых бр. Тур «Ен уцякае ад начы», прад'яўляць да яе сур'езныя прэтэнзіі, гаварыць пра істотны недахоп. Аднак у спектаклі Тэатра імя Янкі Купалы, створаным на гэтай п'есе, некаторыя не недахопы ліквідаваны ў добрым, сапраўды творчым вымярэнні.

Песа на сцэне атрымала новае жыццё, больш яркае і глыбокае. У спектаклі загучала тема лесу рускага пісьменніка, таленавітага і добрага, які збіраў трагічную памылку ў сваім жыцці, у выніку страціў Радзіму і апынуўся ў Францыі.

Рэжысёр Л. Рахленка і творчы калектыў знайшлі правільную інтэрпрэтацыю, якая прыўзняла спектакль, выведла яго з меладраматычнага гучання і напоўніла ўсхваляванасцю.

Тэатр не навівае глядачу павархоўных вывадаў. Ён не павучае, а раскрывае перад ім старонкі жыцця. А глядач усё тое, што адбываецца, дапаўняе сваім адчуваннем. Гэта стала магчыма толькі пры добрым выкананні майстарства актёраў.

Добрая якасць спектакля купаўцаў — стройны, зладжаны ансамбль выканаўцаў. У спектаклі ёсць многа сцэн глыбока і па-мастаку вырашаных.

Значны поспех выпал на долю артыста І. Шаціна. Роль Касагоравы — адна з сур'езных работ актёра. Тое, што ў спектаклі зняты сентыментальнасць і меладраматызм, у вялікай ступені залежыць ад выканання гэтай ролі.

Касагорай Шацін — стрыманы і паглыблены ў сябе чалавек. Удача актёра ў тым, што Касагорай глыбока перажывае сваю драму. Вонкава рэзкі і ваўкаваты, ён разам з тым раскрывае рысы чалавечай псіхікі і высакорданнасці. Дастаткова прыдае сцэну прызнання Лук'яну пра заклапочанасць за лёс сына, які змагаецца з гітлераўцамі ў французскіх атрадах Супраціўлення. Ды і ўся драма Касагоравы — адзіноتا і смутак на Радзіме — праяўляецца ў радзе сцен хваляюча. Нават у першай сцэне, калі Касагорай перабірае прыватныя пісьмы і тэлеграмы, прысланыя яму ў сувязі з юбілеем, відаць, як напружана і ўсхвалявана ён чкае, ці няма прытэняў з Радзімы, якую ён пакінуў у дні Кастрычніцкай рэвалюцыі. Актёр выдатна перадае пачуццё чакання, а таксама разуменне, што ён не забыты на Радзіме, хоць для яго пакуль што чужы. І вельмі правільна сыграны трагедыяныя моманты страціў Радзімы.

Правільнае гучанне спектакля, на наш погляд, і ў тым, што тэма вяртання на Радзіму раскрываецца актёрам не ў залежнасці ад вышадковых акалічнасцей, а ва ўнутранай перакананасці перажывання героя. І таму сцэна з гестапаўцам фон Борнам і з сынам І. Шаціна праводзіць, нібы прыслухоўваючыся да спрэчкі, што адбываецца ў душы героя. Актёр паслядоўна, без наішчы раскрывае тую ўмоўненую і адзіна правільную думку, што жыццё героя, яго творчасць як пісьменніка, яго месца як грамадзяніна — толькі з савецкай Радзімай.

У ролі Касагоравы І. Шаціна надзвычай арганічны. У гэтай ролі ёсць адчуванне спіначнай праўды. У радзе сцен ён дэталёва сапраўдна майстарства. У яго пачуцці вершы, бо яны не разлічаны на вонкавы эфект, а глыбока перажыты. І Шаціна зноў робіць сур'езную заяўку на ролі вялікага псіхалагічнага плана.

Яркі вобраз дачкі Касагоравы Алены стварыла артыстка Г. Вахсман. Геранія прадзівае шлях ад трывожнага роздуму, ад няўдалых спроб уздаваць сваё жыццё да разумен-

ня неабходнасці мець Радзіму. Ігра артыстка інтанацыяна маякая, прывабная ў паказе імкнення гераніі жыць лепш, чыстэй, прыгажэй. І вельмі проста, без позы выканаўца прыводзіць геранію да разумення месца Алены ў жыцці, да пераацэнкі яе пераможнасці. Вобраз Алены шчыры, паэтычны.

Вельмі добра праводзіць Г. Вахсман заключную сцэну з савецкім падонным дэткам Марозавым. Шчыра і праўдзіва гаворыць яна пра сваё каханне да яго, атосамліваючы яго да любові да Радзімы.

Малоды актёр В. Белавосцік іграе ролю Міхаіла — сына Касагоравы. Міхаіл рашуча і беспаваротна звязвае свой лёс з барацьбой французскага народа супраць фашызма. Вобраз пабудаваны стрымана, без вонкава яркіх мажоры. Гэта надзірна. Але выканаўца усё ж варта было б шукаць большай выразнасці і яркасці ў паказе прызнання барацьбы супраць фашызма. Гэта ў магчымасці актёра. Можна спадзявацца, што ў наступных спектаклях ён будзе развіваць у вобразе рысы геранічнага.

Жонка Касагоравы Вольга Паўлаўна і слуга Лук'ян — чужыя сябры Касагоравы. Артысты Р. Камшынікіна і К. Санкевіч існуюць у гэтых вобразах тэму пашану перад талентам пісьменніка, бесспрэчна веры ў правільнасць яго ўчынкаў і дзеянняў. Усё іх жыццё, думкі прысвечаны служэнню пісьменніку.

Вобраз Вольгі Паўлаўны, створаны Р. Камшынікінай, — хваляючы і драматычны ў тых супрацьлеглых акалічнасцях, якія ўнікаюць у сям'ю.

Ва ўзаемаадносінках з блізкімі ў Касагоравы ўнікаюць канфлікты. Іны развіваюцца па гадоўнай тэме спектакля — як правільна жыць. Гэтыя канфлікты не вострыя, але яны дапаўняюць і развіваюць вобраз пісьменніка.

Бадай, найбольшую вагіну гэты канфікт набывае паміж Касагоравым і сынам, Касагоравым і дэткам Марозавым. Канфікт гэты характэрны тым, што ён развіваецца не паміж вяржымі сіламі. І Касагорай і Марозаў — увабленне сумленнага і мужнага людзей, перакананых у правільнасці сваё ўчынкаў. Але сіла Марозава ў тым, што ён яна і бескампрамісна выбірае шлях, па якому выдзе яго жыццё. Ён новы чалавек, новага сацыяльна-стылічнага свету, яго праўда больш чалавечая і высокая. І гэта разуменне Касагорай. Таму ў спрэчцы з Марозавым, ролю якога добра выконвае М. Яроманка, Касагорай хутчэй шукае дапаможна адказу на гэты пытанне (як жыць далей), чым спрабуе даказаць сваю правату.

Асноўны канфікт адбываецца ва ўнутранай барацьбе пісьменніка з самім сабою, а драматычныя канфілікты толькі дапамагаюць больш ярка праявіць гэтую ўнутраную барацьбу.

І думка аб правільнасці выбранага шляху перад Касагоравым узнікае кожны раз тады, калі цёмныя сілы спрабуюць выкарыстаць яго запал, аўтарытэт пісьменніка для мэт палітычных, у шкоду яго Радзіме.

Гэтыя сілы ўваблены ў спектаклі ў вобразе фон Борна — фашысцкага генерала і белаэмігранткі Ванлярскай.

Л. Рахленка — майстар вострага і выразнага малюнка вобраза, зноў у гэтых спектаклях вызначаюцца цікавай актёрскай работай. У ролі фон Борна ён пераканана і ярка раскрывае гаспадарства тупасці і антыгуманізм саудафона. Трэба адзначыць, што актёр адзіноў ад трафарэтных трактоўкі таго роду ролей.

Фон Борн — Рахленка бадай «інтэлігентны», але менавіта ў кантрасте інтэлігентнасці і тупой самаўвабленасці тэма гэтага таварства ўдзяна. Актёр не абмяжоўвае сваю задачу тымі службовымі функцыямі, якія адведзены аўтарамі п'есы. Л. Рахленка пудоўна раскрывае сутнасць фон Борна.

Усё ў першай сцэне яго сустрэчы з Касагоравым перад намі прадстае такі старадаўні педантычны немец з мерамі недавуцанага студэнта, але з тварам мясіка. А ў наступнай сцэне мы назіраем самую поўную метамафозу — мясік стаў гаспадаром чалавечыга лесу. Гэта тупая высакмернасць сутнаскага і незразумелым яму высокім імкненнем і маральнай сілай людзей, якія не баяцца ні пагрозы, ні катаванняў, ні смерці.

Сіла вобраза Ванлярскай, створанага Л. Рахленкай, у сатырычным акцёры. Глядач смеецца зноў і анішчала. Артыстка вельмі правільна і дакладна падкрэслівае сувязь паміж дэмаггічнымі заклікамі Ванлярскай да «свабоды» і яе жаданнем атрымаць назад свае страчаныя ў выніку рэвалюцыйнага маенткі. Перакавальная сцэна прыведзена артысткай з ад'вантантам генерала фон Борна, дзе Ванлярскай прадстае перад намі ва ўсёй агіднасці.

Нам хочацца расказаць пра такіх «жартаўнікоў» і паказаць, да чаго прыводзіць іх «жарты». Выпадак гэты адбыўся ў адным з паседжаў Шэбскага леспрагмаса, дзе жыўчы і прауюць дзесяткі лесарубы і механізатары, інжынеры і тэхнікі.

Побач з імі жыў і праіваў трактарыст С. Раней яго вела і як чалавек дэцылінаванага, пракавітага, здольнага. Галамі С. трымаў прышчыства ў сацыялістычным саборніцтве.

Гэтыя чатыры назад С. ажніўся. Леспрагмас выдзеліў для яго сувязі і збудоваў яму дом. У малодзі самі нарадзіліся дзіця. І ў сям'і С. быў прыкладам для таварышаў.

Адночы, у святочны дзень С. трохі выпіў. Сустрэўся з прыяцелямі. Яшчэ выпіў. С. адчуў, што ён ханіў працяжкі. Варта было яго легчы, прапаша — і усё абыйшлося б добра. Дык не. Яго паняўляла на вуліцу, да таварышаў. А яны ой як любяць жартаўніцтва.

— Ты, дружа, зусім мала выпіў! Для такога свята не пашкодзіла б і яшчэ паўлітрак разліваць!

Каб трактарыст быў цвёрды, то на такую заяўку знайшоў бы, што адказаць, а цяпер, п'яны, выхвалюецца.

— Калі захачу, то і яшчэ выпію!

Ды дзе табе, не выпіеш, жонка грошай не дасць! — пачаў жартаўнік абіраць з панталыку п'янага трактарыста.

— Мне? Не дасць грошай? — С. агледаў усіх, хто перад ім стаяў, і нешта прыгадаўшы, заўважыў:

Гародніну прынеслі ў хату. —
І хрэн і морква, — два грымды.
«Чого ты, — кажа морква, — сумнаваты?»
Ты ж быў бадзёрны, зухаваты
І на стабе быў старэйшай заўжым.
Цябе ж усё баяліся цапаць,
Аж пот у іных выступаў талды,
Калі ты пачынаў у носе спіраваць».
«Было, было... Я зараз не такі! —
Хрэн сумна адказаў, — маўчы ты.
Жанчыны зараз мастакі!
Каб я не быў такі сразітым,
І гасцям каб дагадаціць,

Яны вось так заўчыліся рабіць:
Да хрэну цукру дадаюць.
Пры тым даляюць
Туды
Вады...»

Сатырыкі! Звяртаюся да вас:
Не рэбіце з хрэну квас!
Каб шкадаваць не далялося,
Пішыце творы востра ўсёх час,
Каб слёзы пырскалі ад іх
і свідравала ў нос!

Пераклад з украінскай
У. КОРБАНА.

„Жартаўнікі“

Звешча, бясрыўны ўчынак — жартаўнік з таварышам. Часцей за ўсё гэта робіцца, каб павесіліся паміж сабой. Іны «раз таварышам падпускаюць кадоку» з такой мэтай: маўляў, няхай будзе разумейшы. А калі што блузое здарыцца з таварышам пасля адкіх кінэў, жартаўнікі, як звычайна, застаюцца ў баку. «Хіба ў яго галавы на плячах няма, — кажуць яны, — што за яго ўчанкі нехта павінен адказваць? І наогул, у іх ніхто і не пытае, як магло здарыцца, што іх таварыш трапіў у бяду.

Нам хочацца расказаць пра такіх «жартаўнікоў» і паказаць, да чаго прыводзіць іх «жарты». Выпадак гэты адбыўся ў адным з паседжаў Шэбскага леспрагмаса, дзе жыўчы і прауюць дзесяткі лесарубы і механізатары, інжынеры і тэхнікі.

Побач з імі жыў і праіваў трактарыст С. Раней яго вела і як чалавек дэцылінаванага, пракавітага, здольнага. Галамі С. трымаў прышчыства ў сацыялістычным саборніцтве.

Гэтыя чатыры назад С. ажніўся. Леспрагмас выдзеліў для яго сувязі і збудоваў яму дом. У малодзі самі нарадзіліся дзіця. І ў сям'і С. быў прыкладам для таварышаў.

Адночы, у святочны дзень С. трохі выпіў. Сустрэўся з прыяцелямі. Яшчэ выпіў. С. адчуў, што ён ханіў працяжкі. Варта было яго легчы, прапаша — і усё абыйшлося б добра. Дык не. Яго паняўляла на вуліцу, да таварышаў. А яны ой як любяць жартаўніцтва.

— Ты, дружа, зусім мала выпіў! Для такога свята не пашкодзіла б і яшчэ паўлітрак разліваць!

Каб трактарыст быў цвёрды, то на такую заяўку знайшоў бы, што адказаць, а цяпер, п'яны, выхвалюецца.

— Калі захачу, то і яшчэ выпію!

Ды дзе табе, не выпіеш, жонка грошай не дасць! — пачаў жартаўнік абіраць з панталыку п'янага трактарыста.

— Мне? Не дасць грошай? — С. агледаў усіх, хто перад ім стаяў, і нешта прыгадаўшы, заўважыў:

Гародніну прынеслі ў хату. —
І хрэн і морква, — два грымды.
«Чого ты, — кажа морква, — сумнаваты?»
Ты ж быў бадзёрны, зухаваты
І на стабе быў старэйшай заўжым.
Цябе ж усё баяліся цапаць,
Аж пот у іных выступаў талды,
Калі ты пачынаў у носе спіраваць».
«Было, было... Я зараз не такі! —
Хрэн сумна адказаў, — маўчы ты.
Жанчыны зараз мастакі!
Каб я не быў такі сразітым,
І гасцям каб дагадаціць,

Гастролі Ніны Гусельнікавай

З поспехам прайшлі ў Мінску гастролі салісткі Вялікага тэатра Саюза ССР, заслужанай артысткі БССР Ніны Гусельнікавай.

Выхаваная Беларускай кансерваторыяй, Н. Гусельнікава да наступлення ў Вялікі тэатр працавала ядучай салісткай Беларускага тэатра оперы і балету.

Вось чаму спектаклі з яе ўдзелам — оперы «Травіята» і «Рыгале» прыцягнулі да сябе ўвагу як старых прыхільнікаў таленту спявачкі, так і нашай моладзі.

Партыя Вялеты (опера «Травіята»), якую Н. Гусельнікава выканала ўпершыню ў 1951 г. у Беларускам оперным тэатры, з'яўляецца адной з асноўных і любімых партый у рэпертуары спявачкі. Як і ў першых выступленнях у гэтай партыі, так і зараз артыстка натуральна, праўдзіва перадае пачуцці і перажыванні Вялеты. Салістка яшчэ больш параднілася з вобразам, які ўваблены ў музыцы гейльняга кампазітара.

Н. Гусельнікава захапіла слухача ўжо з першага акта оперы, калі яна з грашчэзасцю і лёгкасцю выканала каларатурныя рытмы, падкрэслваючы бестурботнасць сваёй герані. Разам з тым артыстка перадае лірычныя рытмы Вялеты. Першае яе арэяна «Не ты ли мне в тиши ночей», дзе Вялета ўспамінае свае дзявочыя мары аб шчасці, якія парухала жорстка сапраўднасць, гучыць у артысткі шчыра, пашточна.

Моцнае ўражанне пакінула другі і чварцверты акты оперы. У іх Гусельнікава імкнецца дапоўна раскрываць пачуцці Вялеты, якая ўстапае ў барацьбу з крывадушным буржуазнай маралі і гіне, не вытрымаўшы гэтай барацьбы. Усхваляваная пра-

водзіць Н. Гусельнікава сцэну з Жэрмонам у другім акце. Арыя Вялеты «Развітанне з жыццём» (у чварцвертым акце) насычана пранікнёнай пелльей і лірычнасцю.

У стварэнні вобраза Вялеты Н. Гусельнікава значна дапамагае голас прыгожага тэмбру. Ён гучыць лёгка, без напружання і фарсіроўкі, ва ўсім дыяпазоне.

Незабытае ўражанне пакінула Н. Гусельнікава ў партыі Джылды («Рыгале»), якая значна ёй бліжэй па творчай індывідуальнасці. Са шчырай непасрэднасцю паказвае артыстка, як Джылды паступова з ператварэння з жыццярэальнай дзяўчыны ў самаадданую ў сваім каханні жанчыну. Пашточна і наўня дачкі асноўных і любімых партый у рэпертуары спявачкі. Як і ў першых выступленнях у гэтай партыі, так і зараз артыстка натуральна, праўдзіва перадае пачуцці і перажыванні Вялеты. Салістка яшчэ больш параднілася з вобразам, які ўваблены ў музыцы гейльняга кампазітара.

Н. Гусельнікава захапіла слухача ўжо з першага акта оперы, калі яна з грашчэзасцю і лёгкасцю выканала каларатурныя рытмы, падкрэслваючы бестурботнасць сваёй герані. Разам з тым артыстка перадае лірычныя рытмы Вялеты. Першае яе арэяна «Не ты ли мне в тиши ночей», дзе Вялета ўспамінае свае дзявочыя мары аб шчасці, якія парухала жорстка сапраўднасць, гучыць у артысткі шчыра, пашточна.

Моцнае ўражанне пакінула другі і чварцверты акты оперы. У іх Гусельнікава імкнецца дапоўна раскрываць пачуцці Вялеты, якая ўстапае ў барацьбу з крывадушным буржуазнай маралі і гіне, не вытрымаўшы гэтай барацьбы. Усхваляваная пра-

Юныя ўмельцы

У Мінскім Палацы піянераў адкрылася Рэспубліканская выстаўка ўзрываючай творчасці дзяцей. У ёй удзельнічаюць каля 150 аўтараў ва ўзросце ад васьмі да семнаццаці год. Экспанаты выстаўкі вельмі разнастайныя як па тэматыцы, так і па характары адлюстравання. Жарнавыя сцены, партрэты, ілюстрацыі да казак, замаўкі з прыроды, зноўны, нацюрморты прывабліваюць вострай назіральнасцю, жывасцю ўспрыняцця.

Дванаццацігадовы мінчанін Леся Фабераў у сваёй рабоце паказвае мільён у гонар прыездзе М. С. Хрушчоў у Мінск. «Адзін з першых» — так называецца малюнак Сашы Жураўлёва, які намаляваў першых савецкіх касманаўтаў на Мясцын.

Дзесяцігадовы мінчанка Люда Лобан прадставіла на выстаўку некалькі сюжэтных-тэматычных акарэляў: «На свеце кветка», «На фестывалі», «У лагеры», «У тэатры», «Едзе на дачу». Работы маленькай мастачкі вызначаюцца жывасцю ўспрыняцця, эмацыянальнасцю.

Звяртаючы на сябе ўвагу работ чатырнаццацігадовага Жэні Батакова: Вытрыманы ў колеры, яны вызначаюцца дэкаратыўнасцю вырашання. Цікавыя акарэлі мінчанка Колі Пратасавы. Юны жывапісец упарта авалодавае прафесійнасьцю навываку. Яго зноўны «На Дняпры», «Пакмурны дзень» і іншыя пераканальна перадаюць стан роднай прыроды. Добрае ўражанне пакідаюць прыгожыя ў колеры ілюстрацыі да народных казак Галі Юсіе. Запамінаюцца работы Тамары Гаўрылавай, Іры Лобан, Віці Кавальчука, Сашы Селіванова.

З аўтараў графічных работ варта

адзначыць вучня дзесятага класа Эдуарда Ісакевіча (Смаргонь), Барыса Пухлава (Пінск), Эліка Белукурава.

Разба па дрэву прадставлена сюжэтных-тэматычных твораў і прадметамі, якія ўпрыгожваюць побыт. Добра выканана сюжэтная работа (яліка разба) па матыве байкі Крылова «Варона і лісіца».

Арыгнальна па вырашэнню кампазіцыйнага групы «Зяць у хмелю», выкананая Сашам Тыленічам (Мінск). Цікавыя і другія работы гэтага аўтара, выдзеленыя з пластыліну («Сям уады», «Сталваар»).

У раздзеле вышэйшай тонік майстарства выкананы вызначаюцца беларускі народны кашош — групавая работа Каміненка Дома піянераў Любоўна вышты рунікі А. Баравік і Л. Тульер, а таксама групавая работа Аршанскага Дома піянераў.

Усяго на выстаўцы — каля 600 экспанатаў.

Не ўсе Дамы піянераў прынялі ўдзел у гэтай рэспубліканскай выстаўцы. Так, напрыклад, раней работы Слуцкага Дома піянераў экспанаваліся не толькі на рэспубліканскай, але і на ўсесаюзнай выстаўках. На жаль, у гэтым годзе Слуцкі Дом піянераў нічога новага з работ не паказаў.

В. КРАЦЮЎ.

На здымку: Шкатулка (геаметрычная разба па дрэву) — работа вучня 7-га класа Градзецкага дзіцячага дома Рагачоўскага раёна Гомельскай вобласці.

Можна па-рознаму ставіцца да гэтых бр. Тур «Ен уцякае ад начы», прад'яўляць да яе сур'езныя прэтэнзіі, гаварыць пра істотны недахоп. Аднак у спектаклі Тэатра імя Янкі Купалы, створаным на гэтай п'есе, некаторыя не недахопы ліквідаваны ў добрым, сапраўды творчым вымярэнні.

Песа на сцэне атрымала новае жыццё, больш яркае і глыбокае. У спектаклі загучала тема лесу рускага пісьменніка, таленавітага і добрага, які збіраў трагічную памылку ў сваім жыцці, у выніку страціў Радзіму і апынуўся ў Францыі.

Рэжысёр Л. Рахленка і творчы калектыў знайшлі правільную інтэрпрэтацыю, якая прыўзняла спектакль, выведла яго з меладраматычнага гучання і напоўніла ўсхваляванасцю.

Тэатр не навівае глядачу павархоўных вывадаў. Ён не павучае, а раскрывае перад ім старонкі жыцця. А глядач усё тое, што адбываецца, дапаўняе сваім адчуваннем. Гэта стала магчыма толькі пры добрым выкананні майстарства актёраў.

Добрая якасць спектакля купаўцаў — стройны, зладжаны ансамбль выканаўцаў. У спектаклі ёсць многа сцэн глыбока і па-мастаку вырашаных.

Значны поспех выпал на долю артыста І. Шаціна. Роль Касагоравы — адна з сур'езных работ актёра. Тое, што ў спектаклі зняты сентыментальнасць і меладраматызм, у вялікай ступені залежыць ад выканання гэтай ролі.

Касагорай Шацін — стрыманы і паглыблены ў сябе чалавек. Удача актёра ў тым, што Касагорай глыбока перажывае сваю драму. Вонкава рэзкі і ваўкаваты, ён разам з тым раскрывае рысы чалавечай псіхікі і высакорданнасці. Дастаткова прыдае сцэну прызнання Лук'яну пра заклапочанасць за лёс сына, які змагаецца з гітлераўцамі ў французскіх атрадах Супраціўлення. Ды і ўся драма Касагоравы — адзінота і смутак на Радзіме — праяўляецца ў радзе сцен хваляюча. Нават у першай сцэне, калі Касагорай перабірае прыватныя пісьмы і тэлеграмы, прысланыя яму ў сувязі з юбілеем, відаць, як напружана і ўсхвалявана ён чкае, ці няма прытэняў з Радзімы, якую ён пакінуў у дні Кастрычніцкай рэвалюцыі. Актёр выдатна перадае пачуццё чакання, а таксама разуменне, што ён не забыты на Радзіме, хоць для яго пакуль што чужы. І вельмі правільна сыграны трагедыяныя моманты страціў Радзімы.

Правільнае гучанне спектакля, на наш погляд, і ў тым, што тэма вяртання на Радзіму раскрываецца актёрам не ў залежнасці ад вышадковых акалічнасцей, а ва ўнутранай перакананасці перажывання героя. І таму сцэна з гестапаўцам фон Борнам і з сынам І. Шаціна праводзіць, нібы прыслухоўваючыся да спрэчкі, што адбываецца ў душы героя. Актёр паслядоўна, без наішчы раскрывае тую ўмоўненую і адзіна правільную думку, што жыццё героя, яго творчасць як пісьменніка, яго месца як грамадзяніна — толькі з савецкай Радзімай.

У ролі Касагоравы І. Шаціна надзвычай арганічны. У гэтай ролі ёсць адчуванне спіначнай праўды. У радзе сцен ён дэталёва сапраўдна майстарства. У яго пачуцці вершы, бо яны не разлічаны на вонкавы эфект, а глыбока перажыты. І Шаціна зноў робіць сур'езную заяўку на ролі вялікага псіхалагічнага плана.

Яркі вобраз дачкі Касагоравы Алены стварыла артыстка Г. Вахсман. Геранія прадзівае шлях ад трывожнага роздуму, ад няўдалых спроб уздаваць сваё жыццё да разумен-

ня неабходнасці мець Радзіму. Ігра артыстка інтанацыяна маякая, прывабная ў паказе імкнення гераніі жыць лепш, чыстэй, прыгажэй. І вельмі проста, без позы выканаўца прыводзіць геранію да разумення месца Алены ў жыцці, да пераацэнкі яе пераможнасці. Вобраз Алены шчыры, паэтычны.

Вельмі добра праводзіць Г. Вахсман заключную сцэну з савецкім падонным дэткам Марозавым. Шчыра і праўдзіва гаворыць яна пра сваё каханне да яго, атосамліваючы яго да любові да Радзімы.

Малоды актёр В. Белавосцік іграе ролю Міхаіла — сына Касагоравы. Міхаіл рашуча і беспаваротна звязвае свой лёс з барацьбой французскага народа супраць фашызма. Вобраз пабудаваны стрымана, без вонкава яркіх мажоры. Гэта надзірна. Але выканаўца усё ж варта было б шукаць большай выразнасці і яркасці ў паказе прызнання барацьбы супраць фашызма. Гэта ў магчымасці актёра. Можна спадзявацца, што ў наступных спектаклях ён будзе развіваць у вобразе рысы геранічнага.

Жонка Касагоравы Вольга Паўлаўна і слуга Лук'ян — чужыя сябры Касагоравы. Артысты Р. Камшынікіна і К. Санкевіч існуюць у гэтых вобразах тэму пашану перад талентам пісьменніка, бесспрэчна веры ў правільнасць яго ўчынкаў і дзеянняў. Усё іх жыццё, думкі прысвечаны служэнню пісьменніку.

Вобраз Вольгі Паўлаўны, створаны Р. Камшынікінай, — хваляючы і драматычны ў тых супрацьлеглых акалічнасцях, якія ўнікаюць у сям'ю.

Ва ўзаемаадносінках з блізкімі ў Касагоравы ўнікаюць канфлікты. Іны развіваюцца па гадоўнай тэме спектакля — як правільна жыць. Гэтыя канфлікты не вострыя, але яны дапаўняюць і развіваюць вобраз пісьменніка.

Бадай, найбольшую вагіну гэты канфікт набывае паміж Касагоравым і сынам, Касагоравым і дэткам Марозавым. Канфікт гэты характэрны тым, што ён развіваецца не паміж вяржымі сіламі. І Касагорай і Марозаў — увабленне сумленнага і мужнага людзей, перакананых у правільнасці сваё ўчынкаў. Але сіла Марозава ў тым, што ён яна і бескампрамісна выбірае шлях, па якому выдзе яго жыццё. Ён новы чалавек, новага сацыяльна-стылічнага свету, яго праўда больш чалавечая і высокая. І гэта разуменне Касагорай. Таму ў спрэчцы з Марозавым, ролю якога добра выконвае М. Яроманка, Касагорай хутчэй шукае дапаможна адказу на гэты пытанне (як жыць далей), чым спрабуе даказаць сваю правату.

Асноўны канфікт адбываецца ва ўнутранай барацьбе пісьменніка з самім сабою, а драматычныя канфілікты толькі дапамагаюць больш ярка праявіць гэтую ўнутраную барацьбу.

І думка аб правільнасці выбранага шляху перад Касагоравым узнікае кожны раз тады, калі цёмныя сілы спрабуюць выкарыстаць яго запал, аўтарытэт пісьменніка для мэт палітычных, у шкоду яго Радзіме.

Гэтыя сілы ўваблены ў спектаклі ў вобразе фон Борна — фашысцкага генерала і белаэмігранткі Ванлярскай.

Л. Рахленка — майстар вострага і выразнага малюнка вобраза, зноў у гэтых спектаклях вызначаюцца цікавай актёрскай работай. У ролі фон Борна ён пераканана і ярка раскрывае гаспадарства тупасці і антыгуманізм саудафона. Трэба адзначыць, што актёр адзіноў ад трафарэтных трактоўкі таго роду ролей.

Фон Борн — Рахленка бадай «інтэлігентны», але менавіта ў кантрасте інтэлігентнасці і тупой самаўвабленасці тэма гэтага таварства ўдзяна. Актёр не абмяжоўвае сваю задачу тымі службовымі функцыямі, якія адведзены аўтарамі п'есы. Л. Рахленка пудоўна раскрывае сутнасць фон Борна.

Усё ў першай сцэне яго сустрэчы з Касагоравым перад намі прадстае такі старадаўні педантычны немец з мерамі недавуцанага студэнта, але з тварам мясіка. А ў наступнай сцэне мы назіраем самую поўную метамафозу — мясік стаў гаспадаром чалавечыга лесу. Гэта тупая высакмернасць сутнаскага і незразумелым яму высокім імкненнем і маральнай сілай людзей, якія не баяцца ні пагрозы, ні катаванняў, ні смерці.

Сіла вобраза Ванлярскай, створанага Л. Рахленкай, у сатырычным акцёры. Глядач смеецца зноў і анішчала. Артыстка вельмі правільна і дакладна падкрэслівае сувязь паміж дэмаггічнымі заклікамі Ванлярскай да «свабоды» і яе жаданнем атрымаць назад свае страчаныя ў выніку рэвалюцыйнага маенткі. Перакавальная сцэна прыведзена артысткай з ад'вантантам генерала фон Борна, дзе Ванлярскай прадстае перад намі ва ўсёй агіднасці.

Нам хочацца расказаць пра такіх «жартаўнікоў» і паказаць, да чаго прыводзіць іх «жарты». Выпадак гэты адбыўся ў адным з паседжаў Шэбскага леспрагмаса, дзе жыўчы і прауюць дзесяткі лесарубы і механізатары, інжынеры і тэхнікі.

Побач з імі жыў і праіваў трактарыст С. Раней яго вела і як чалавек дэцылінаванага, пракавітага, здольнага. Галамі С. трымаў прышчыства ў сацыялістычным саборніцтве.

Гэтыя чатыры назад С. ажніўся. Леспрагмас выдзеліў для яго сувязі і збудоваў яму дом. У малодзі самі нарадзіліся дзіця. І ў сям'і С. быў прыкладам для таварышаў.

Адночы, у святочны дзень С. трохі выпіў. Сустрэўся з прыяцелямі. Яшчэ выпіў. С. адчуў, што ён ханіў працяжкі. Варта было яго легчы, прапаша — і усё абыйшлося б добра. Дык не. Яго паняўляла на вуліцу, да таварышаў. А яны ой як любяць жартаўніцтва.

— Ты, дружа, зусім мала выпіў! Для такога свята не пашкодзіла б і яшчэ паўлітрак разліваць!

Каб трактарыст быў цвёрды, то на такую заяўку знайшоў бы, што адказаць, а цяпер, п'яны, выхвалюецца.

— Калі захачу, то і яшчэ выпію!

Ды дзе табе, не выпіеш, жонка грошай не дасць! — пачаў жартаўнік абіраць з панталыку п'янага трактарыста.

— Мне? Не дасць грошай? — С. агледаў усіх, хто перад ім стаяў, і нешта прыгадаўшы, заўважыў:

Гародніну прынеслі ў хату. —
І хрэн і морква, — два грымды.
«Чого ты, — кажа морква, — сумнаваты?»
Ты ж быў бадзёрны, зухаваты
І на стабе быў старэйшай заўжым.
Цябе ж усё баяліся цапаць,
Аж пот у іных выступаў талды,
Калі ты пачынаў